

Sygn. akt XXV C 2411/18

WYROK

W IMIENIU RZECZYPOSPOLITEJ POLSKIEJ

Dnia 19 stycznia 2022 r.

Sąd Okręgowy w Warszawie XXV Wydział Cywilny w składzie:

Przewodniczący: Sędzia Edyta Bryzgalska

Protokolant: sekretarz sądowy Weronika Kutyla

po rozpoznaniu w dniu 19 stycznia 2022 r. w Warszawie

na rozprawie

sprawy z powództwa R. Z. i M. Z.

przeciwko (...) Bank Spółka Akcyjna z siedzibą w W.

o zapłatę ewentualnie o zapłatę ewentualnie o zapłatę i ustalenie

I. oddala powództwo;

I. zasądza od R. Z. i M. Z. solidarnie na rzecz (...) Bank Spółka Akcyjna z siedzibą w W. kwotę 10.817 zł (słownie: dziesięć tysięcy osiemset siedemnaście złotych) tytułem zwrotu kosztów zastępstwa procesowego oraz opłaty skarbowej od pełnomocnictwa;

II. nakazuje zwrócić R. Z. i M. Z. ze Skarbu Państwa – Sądu Okręgowego w Warszawie kwotę 1.500 zł (słownie: tysiąc pięćset złotych) tytułem uiszczonej zaliczki na poczet kosztów wynagrodzenia biegłego;

III. nakazuje zwrócić (...) Bank Spółka Akcyjna z siedzibą w W. ze Skarbu Państwa – Sądu Okręgowego w Warszawie kwotę 1.500 zł (słownie: tysiąc pięćset złotych) tytułem uiszczonej zaliczki na poczet kosztów wynagrodzenia biegłego;

IV. przejmuje na rachunek Skarbu Państwa koszty wynagrodzenia biegłego.

Sygn. akt XXV C 2411/18

UZASADNIENIE

Pozwem z dnia 7 listopada 2018 r. (data nadania k.60) skierowanym przeciwko (...) Bank S.A. z siedzibą w W., zmodyfikowanym pismem procesowym z dnia 7 maja 2020 r. (data nadania k.220), R. Z. i M. Z. wnieśli ostatecznie o:

1. zasądzenie od pozwanego łącznie na rzecz powodów 82.811,24 zł oraz 134.553,69 CHF wraz z odsetkami ustawowymi za opóźnienie od dnia wniesienia pozwu do dnia zapłaty w związku z nieważnością umowy kredytu hipotecznego nr DK/KR- (...) indeksowanego do CHF zawartej w dniu 27 czerwca 2007 r.,

ewentualnie na wypadek uznania przez sąd, że umowa kredytu łącząca strony jest ważna

2. zasądzenie łącznie na rzecz powodów 82.811,24 zł oraz 134.553,69 CHF wraz z odsetkami ustawowymi za opóźnienie od dnia wniesienia pozwu do dnia zapłaty w związku z uchycieniem się przez powodów pismem z dnia 31 października 2018 r. od złożonego pod wpływem błędu oświadczenia woli o zawarciu umowy kredytu,

ewentualnie na wypadek uznania przez sąd, że umowa kredytu łącząca strony jest ważna, a odstąpienie od umowy nieskuteczne

3. zasądzenie łącznie na rzecz powodów 50.053,54 zł oraz 96.565,43 CHF wraz z odsetkami ustawowymi za opóźnienie od dnia wniesienia pozwu do dnia zapłaty tytułem nadpłat rat kapitałowo-odsetkowych do października 2018 r. po wyłączeniu z umowy postanowień § 3 ust. 8 umowy, § 4 ust. 2 i ust. 4 umowy, § 11 ust. 7 Regulaminu, § 12 ust. 7 Regulaminu i § 13 ust. 6 Regulaminu oraz

4. ustalenie, że postanowienia § 3 ust. 8 umowy, § 4 ust. 2 i ust. 4 umowy, § 11 ust. 7 Regulaminu, § 12 ust. 7 Regulaminu i § 13 ust. 6 Regulaminu są bezskuteczne wobec powodów.

Powodowie wnieśli także o zasądzenie od pozwanego na ich rzecz zwrotu kosztów procesu, w tym kosztów zastępstwa procesowego według norm przepisanych oraz opłaty skarbowej od pełnomocnictwa w wysokości 34 zł.

Uzasadniając swoje roszczenie powodowie wskazali, że w dniu 27 czerwca 2007 r. zawarli z poprzednikiem prawnym pozwanego banku umowę o kredyt hipoteczny

w wysokości 710.000 zł indeksowany kursem CHF przeznaczony na spłatę kredytu mieszkaniowego zaciągniętego w (...) Bank (...) S.A. oraz inwestycje

w polisę wykupioną w (...) S.A. Umowę zawarli na warunkach przedstawionych przez bank oraz zgodnie z jego wzorem.

Poza kwotami i okresem kredytowania poszczególne postanowienia umowy nie były indywidualnie uzgadniane. W ocenie powodów za niedozwolone należy uznać klauzule waloryzacyjne zawarte w § 3 ust. 8 umowy, § 4 ust. 2

i ust. 4 umowy, § 11 ust. 7 Regulaminu, § 12 ust. 7 Regulaminu i § 13 ust. 6 Regulaminu. Uprawniają one bowiem

bank do jednostronnego i nieograniczonego regulowania wysokości zobowiązania powodów jak również wysokości

rat kredytu i odsetek, a także wysokości prowizji waloryzowanych kursem CHF, przy braku sprecyzowania w umowie

jakichkolwiek kryteriów kształtowania kursów waluty. Ponadto umowa posługując się pojęciami ogólnymi

i niedookreślonymi nie precyzuje dostatecznie formalnych przesłanek dopuszczalności zmiany kursu i nie zapewnia

wystarczającego poziomu rzetelności i obiektywności mechanizmu jego zmiany. Powodowie wskazali, że analogiczne

klauzule zostały wpisane do rejestru klauzul niedozwolonych. W ocenie powodów uznanie wzorca umownego

za niedozwolony stanowi prejudykat dla analogicznego rozstrzygnięcia przeprowadzonej kontroli w ramach

postępowania incydentalnego.

W ocenie powodów niedozwolone postanowienia umowne nie wiążą powodów albowiem nie były indywidualnie uzgodnione, zostały ukształtowane w sposób sprzeczny

z dobrymi obyczajami i rażąco naruszają interesy powodów jako konsumenta (art. 385¹ § 1 k.c.). Zdaniem

powodów uznanie klauzuli za niedozwoloną skutkuje koniecznością jej eliminacji z umowy, która nie może być dalej

wykonywana, a sama umowa z powodu braku konsensusu stron staje się nieważna (art. 58 k.c.). Brak jest bowiem

podstaw do zastąpienia wyeliminowanych niedozwolonych klauzul indeksacyjnych innymi postanowieniami albo

zmiany przez sąd treści abuzywnego postanowienia. W ocenie powodów umowa kredytu jest nieważna w całości, gdyż:

- jest sprzeczna z art. 69 ust. 1 i 2 ustawy – Prawo bankowe oraz art. 353¹ k.c.;
- nie zawiera wszystkich istotnych elementów umowy wymaganych przez art. 69 ust. 1 Prawa bankowego (w umowie nie określono rzeczywistej kwoty i waluty kredytu oraz zasad określających sposób i termin ustalania kursów walut, naruszono obowiązek zwrotu kwoty wykorzystanej, niejasno określono wysokość oprocentowania kredytu i warunków jego zmiany);
- narusza art. 353¹ k.c. – natura zobowiązania kredytowego sprzeciwia się takiemu ukształtowaniu stosunku prawnego, którego treść może być następnie dowolnie kształtowana przez jedną ze stron;

- w umowie zastosowano niedopuszczalny mechanizm waloryzacji umownej – bank nie może żądać od kredytobiorcy zwrotu większej kwoty środków pieniężnych aniżeli ściśle określonej i oddanej do dyspozycji kredytobiorcy. Ponadto art. 358¹ § 3 k.c. dopuszcza waloryzację świadczenia jedynie w przypadku istotnej zmiany siły nabywczej pieniądza po powstaniu zobowiązania. Celem waloryzacji jest bowiem utrzymanie świadczenia w pierwotnej wartości, przede wszystkim ze względu na inflację. Mając zatem na względzie przeznaczenie waloryzacji jaką jest ochrona wartości pieniądza, zastosowanie w umowie kursu franka jako miernika wartości było nieuprawnione;
- odsetki pełnią nie tylko funkcję wynagrodzenia za kapitał, lecz także funkcję waloryzacyjną; wynagrodzenie należy się kredytodawcy z tytułu korzystania z jego pieniędzy, nie zaś za korzystanie z ekonomicznej wartości tych pieniędzy;
- jest sprzeczna z zasadami współzycia społecznego, gdyż: a) zastosowana w umowie klauzula waloryzacyjna obciąża wyłącznie powodów nieograniczonym ryzykiem kursowym albowiem banki zabezpieczyły się w sytuacji, w której wartość franka szwajcarskiego byłaby niższa od poziomu z dnia zawierania umów, m.in. poprzez tzw. transakcje CIRS, b) powodowie nie zostali poinformowani w sposób jasny i wyczerpujący o nieograniczonej możliwości wzrostu wysokości zobowiązania wskutek wzrostu kursu waluty oraz o stosowanym mierniku waloryzacji, wręcz przeciwnie kredyt we frankach był jej przedstawiany jako bezpieczny, c) waloryzacyjny miernik wartości, od którego było uzależnione zobowiązanie powodów, był ustalany arbitralnie przez bank na podstawie bliżej nieokreślonych wskaźników rynkowych, d) zastosowano różne kursy do wypłaty i spłaty kredytu;
- powodom nie doręczono wzorca umowy i innych dokumentów, w tym chociażby Regulaminu przed zawarciem umowy, tak by mogli się z nimi swobodnie zapoznać;
- zaniżono całkowity koszt kredytu.

Nieważność umowy uzasadnia żądanie zwrotu wszystkich kwot wpłaconych przez powodów stosownie do art. 405 k.c. w zw. z art. 410 § 2 k.c. Świadczenie pozwanego jest bowiem nienależne. W przypadku nieuznania powyższej argumentacji powodowie powołując się na art. 385¹ § 1 k.c. wskazali na bezskuteczność postanowień umowy odnoszących się do waloryzacji kredytu, co uzasadnia żądanie kwot 50.053,54 zł oraz 96.565,43 CHF, stanowiących różnicę pomiędzy kwotą rzeczywiście wpłaconą a kwotą należną przy założeniu bezskuteczności klauzul.

W odpowiedzi na pozew oraz piśmie procesowym stanowiącym odpowiedź na modyfikację powództwa (...) Bank S.A. w W. kwestionując roszczenie powodów co do zasady i wysokości wniósł o oddalenie powództwa w całości oraz o zasądzenie od strony powodowej na swoją rzecz kosztów procesu, w tym kosztów zastępstwa procesowego według norm przepisanych oraz opłaty skarbowej od pełnomocnictw w kwocie 17 zł (odpowiedź na pozew k.67-106, pismo procesowe k.280-295).

W uzasadnieniu pozwany zaprzeczył, aby umowa kredytu hipotecznego zawarta z powodami była nieważna w całości lub w jakiegokolwiek części oraz aby zawierała niedozwolone postanowienia umowne w rozumieniu art. 385¹ k.c. lub naruszające art. 353¹ k.c. Pozwany wskazał, że umowa nie jest sprzeczna z art. 69 Prawa bankowego i art. 358¹ § 2 k.c. oraz nie narusza zasady swobody umów (art. 353¹ k.c.). Wskazał, że wskazana w umowie indeksacja nie miała na celu waloryzacji świadczenia, ale umożliwienie powodom zastosowania stóp referencyjnych odnoszących się do CHF, tj. LIBOR, a nie do PLN, tj. WIBOR, na potrzeby ustalenia wysokości odsetek. W ocenie pozwanego brak jest uzasadnionych podstaw do uznania, że mechanizm indeksacji przewidziany w umowie jest

w całości czy też w części nieskuteczny, a tworzenie fikcji kredytu złotówkowego

z oprocentowaniem uwzględniającym stawkę LIBOR jest rażąco nieprawidłowe ekonomicznie. Pozwany podniósł, że nie zachęcał ani nie namawiał powodów do zawarcia umowy kredytu indeksowanego do CHF. Zaprzeczył, aby powodowie nie zostali poinformowani o ryzykach i kosztach związanych z zawarciem umowy kredytu i zaciągnięciem kredytu indeksowanego kursem franka szwajcarskiego. Pozwany wskazał, że powodowie przed zawarciem umowy otrzymali do zapoznania się obszerną dokumentację na temat ryzyk związanych z kredytem indeksowanym do CHF. W dniu 27 czerwca 2007 r. podpisali oświadczenie, w którym wyraźnie wskazano, że bank stosuje spread walutowy i zaakceptowali maksymalną wysokość odchylenia kursu (5% od kursu rynkowego wymiany walut). Powodom przedstawiono przykładową tabelę kursów, aby w praktyce mogli zrozumieć w jaki sposób kursy te wyglądają w odniesieniu do średniego kursu NBP. Pozwany wskazał, że treść umowy w zakresie indeksacji kredytu do waluty CHF była indywidualnie negocjowana między stronami. Indeksacja była korzystna dla powodów, lecz wiązała się z ryzykiem, który strona powodowa zaakceptowała. Pozwany wskazał też, że brak jest nierównowagi kontraktowej pomiędzy stronami, w szczególności pozwany nie jest beneficjentem umocnienia się waluty CHF, ponieważ jest dotknięty konsekwencjami tego wzrostu w tym samym stopniu co strona powodowa, z uwagi na konieczność zawierania przeciwstawnych transakcji walutowych dla obsługi udzielonego kredytu. Pozwany podniósł nadto, że kredyt mógł być w każdym czasie przewalutowany, a uprawnienie do przewalutowania kredytu stanowiło i nadal stanowi istotne narzędzie kontroli poziomu ryzyka kursowego oraz umożliwia zakończenie ekspozycji na to ryzyko. Podkreślił też, że strony zawarły aneks do umowy zmieniający kredyt z indeksowanego na walutowy i uzgodniły, że do przeliczeń będzie stosowany kurs NBP. Zdaniem pozwanego zmiana ta miała charakter nowacji. Pozwany zaprzeczył, aby powodowie skutecznie uchylili się od skutków zawarcia umowy. Z ostrożności procesowej wskazał, że w przypadku uznania klauzuli określającej kurs waluty za abuzywną umowa nadaje się do wykonania i nie może zostać uznana za umowę nieważną.

W dalszych pismach procesowych oraz na rozprawie w dniu 19 stycznia 2022 r., na której zamknięto przewód sądowy, strony podtrzymały dotychczasowe stanowiska w sprawie.

Sąd ustalił następujący stan faktyczny:

R. Z. ma wykształcenie wyższe. W 2007 r. pracował w branży (...). M. Z. w 2007 r. miała wykształcenie średnie i podobnie jak powód pracowała w branży (...). W chwili składania wniosku o kredyt powódka przebywała na urlopie wychowawczym. W dacie zawierania umowy z pozwanym bankiem powodowie posiadali już kredyt hipoteczny indeksowany do CHF, którego spłata zaczęła stanowić dla powodów obciążenie. Z uwagi na powyższe powód zaczął poszukiwać rozwiązania, które pozwoliłoby na obniżenie wysokości raty kredytu. Jednocześnie powodowi zależało na uzyskaniu jak najdłuższego okresu karencji w spłacie zobowiązania. Powód zwrócił się do doradcy finansowego (...) Bank S.A. P. S. (1), z którego usług już wcześniej korzystał. Doradca zaproponował kredyt połączony z inwestycją w polislokate. Doradca przedstawiając ofertę stosował wytyczne banku, omawiał z klientem dokumenty, informował o ryzyku kursowym na podstawie wykresów. Doradca nie wywierał presji na powodach. W przypadku kredytu złotowego nie było możliwości spłaty wyłącznie odsetek przez pierwszych 5 lat. Powódka nie uczestniczyła w spotkaniach z doradcą.

dowód: wniosek kredytowy k.114-116, zeznania świadka P. S. (1) k.311-311v , uchwała nr (...)z dnia 29 czerwca 2006 r. w sprawie zatwierdzenia zmian obecnych procedur i rozwiązań banku w zakresie udzielania kredytów indeksowanych kursem waluty (...) k.134-136, zeznania powoda k.312-312v w zw. z k.193v

W tamtym okresie (...) Bank S.A. posiadał w swojej ofercie zarówno kredyty złotówkowe jak i indeksowane do innych walut (§ 7 Regulaminu).

W dniu 9 maja 2007 r. powodowie złożyli wniosek o udzielenie kredytu, wskazując jako łączną wnioskowaną kwotę kredytu 710.000 zł indeksowaną kursem waluty CHF,

z jednoczesnym określeniem okresu kredytowania na 360 miesięcy. Kwota ta miała być przeznaczona na refinansowanie kredytu mieszkaniowego w wysokości 210.000 zł oraz na inwestycję finansowa w Towarzystwie (...).

dowód: wniosek kredytowy k.114-116

Po wydaniu przez bank pozytywnej decyzji kredytowej, w dniu 27 czerwca 2007 r. R. Z. i M. Z. zawarli z (...) Bank S.A. z siedzibą w W. – Oddział (...) umowę kredytu hipotecznego nr DK/KR- (...), na podstawie której bank udzielił powodowi kredytu w kwocie 710.000 zł, indeksowanego kursem CHF na warunkach określonych w umowie kredytu oraz Regulaminie (§ 2 ust. 1 umowy), na okres 360 miesięcy, w tym 60 miesięcy karencji w spłacie kapitału od dnia wypłaty kredytu lub jego pierwszej transzy, w której kredytobiorca był zobowiązany do comiesięcznej spłaty odsetek (§ 2 ust. 3 umowy).

Kredyt miał być przeznaczony na spłatę kredytu mieszkaniowego w wysokości 210.000 zł na rachunek (...) Bank (...) S.A. oraz na inwestycję w polisę wykupioną w Towarzystwie (...) S.A. w wysokości 500.000 zł i uruchomiony bezgotówkowo w transzach na rachunki podmiotów wskazanych każdorazowo w Dyspozycji Uruchomienia Środków (§ 2 ust. 2 i § 3 ust. 1 umowy).

W umowie wskazano, że uruchomienie kredytu następuje w PLN przy jednoczesnym przeliczeniu w dniu wypłaty na walutę wskazaną w umowie kredytu zgodnie z kursem kupna dewiz obowiązującym w banku w dniu uruchomienia (§ 3 ust. 8 umowy). Uruchomienie kredytu lub jego transz następowało nie później niż w terminie 5 dni roboczych od złożenia dyspozycji uruchomienia środków (§ 3 ust. 3 umowy). Warunkiem uruchomienia kredytu było m.in. podpisanie przez kredytobiorcę oświadczenia o ryzyku walutowym i ryzyku stopy procentowej (§ 3 ust. 7 lit. f umowy).

Zgodnie z umową spłata miała być dokonywana w 360 miesięcznych ratach zgodnie z harmonogramem spłat, który zostanie wysłany do kredytobiorcy listem poleconym w terminie 14 dni roboczych od dnia uruchomienia środków, przy czym po zakończeniu karencji w spłacie kapitału, spłata miała następować w równych ratach kapitałowo-odsetkowych (§ 4 ust. 1 umowy). Spłata wszelkich zobowiązań z tytułu umowy miała być dokonywana w złotych na rachunek kredytu określony w umowie (§ 4 ust. 2 umowy). W przypadku kredytu indeksowanego do waluty obcej metodę i terminy ustalania kursu wymiany walut, na podstawie którego wyliczane są raty spłaty i bieżące saldo zadłużenia oraz warunki aktualizacji harmonogramu spłat określa Regulamin (§ 4 ust. 4 umowy).

W umowie postanowiono, że oprocentowanie kredytu jest zmienne i na dzień sporządzenia umowy wynosi 5,70% w skali roku, na które składa się suma obowiązującej stawki referencyjnej 3M LIBOR dla CHF (która na dzień sporządzenia umowy wynosi 2,20%) i stałej marży banku, która wynosi 3,50% (§ 5 ust. 1 umowy). Po ustanowieniu docelowego zabezpieczenia spłaty kredytu w postaci prawomocnego wpisu hipoteki ustalono, że marża banku zostanie obniżona o 1 punkt procentowy i będzie wynosiła 2,50% (§ 5 ust. 2 umowy). Pozostałe zasady zmiany oprocentowania (na podstawie, którego są wyliczane raty spłaty i bieżące saldo zadłużenia), w szczególności wynikające ze zmian stawki referencyjnej, oraz odsetki karne określa § 8 Regulaminu.

Całkowity koszt kredytu na dzień sporządzenia umowy został oznaczony na kwotę 260,67 zł, przy czym podana kwota nie uwzględniała ryzyka kursowego (§ 6 ust. 3 umowy). W § 6 ust. 5 umowy zastrzeżono również, że ostateczna wysokość całkowitego kosztu kredytu jest uzależniona od zmian poziomu oprocentowania kredytu w całym okresie kredytowania. W § 6 ust. 4 umowy rzeczywistą roczną stopę oprocentowania określono na 6,42%.

Zabezpieczenie spłaty kredytu stanowiły:

- a) hipoteka kaucyjna do kwoty 1.207.000 zł na nieruchomości lokalowej o powierzchni 113,2 m², położonej w W. przy ul. (...) nr KW (...) stanowiącej współwłasność R. Z. i M. Z.;
- b) cesja praw z polisy ubezpieczeniowej od ognia i innych zdarzeń losowych nieruchomości na kwotę nie niższą niż 1.000.000 zł zgodnie z Umową Cesji Praw z Polisy Ubezpieczeniowej nr (...);

- c) oświadczenie powodów o poddaniu się egzekucji do kwoty 1.420.000 zł;
- d) weksel własny „in blanco” wraz z deklaracją wekslową wystawiony przez kredytobiorcę;
- e) cesja praw z polisy na życie zawartej z (...) S.A (§ 7 ust. 1 umowy).

Powodowie oświadczyli w § 10 ust. 2 lit. c umowy, że:

- otrzymali Regulamin, zapoznali się z nim i zaakceptowali warunki w nim zawarte (w szczególności zapisy dotyczące warunków i konsekwencji zmiany waluty kredytu, sposobów i terminów ustalania stopy procentowej i oprocentowania kredytu, metody i terminów ustalania kursu wymiany walut, metody ustalania wysokości rat spłaty oraz warunków aktualizacji harmonogramu spłat),
- otrzymali informację o terminie i sposobie wykonania uprawnienia do odstąpienia od umowy kredytu,
- są świadomi ryzyka związanego ze zmianą kursu waluty indeksacyjnej w stosunku do złotego (jako czynnika determinującego wysokość zadłużenia oraz wysokość rat spłaty) w całym okresie kredytowania i akceptują to ryzyko oraz że są świadomi ryzyka związanego ze zmianą stopy procentowej (jako czynnika determinującego wysokość zadłużenia oraz wysokość rat spłaty) w całym okresie kredytowania i akceptują to ryzyko,
- są świadomi ryzyka związanego ze zmianą stopy procentowej (jako czynnika determinującego wysokość zadłużenia oraz wysokość rat spłaty) w całym okresie kredytowania i akceptują to ryzyko.

W § 10 ust. 2 lit. d umowy powodowie upoważnili bank:

- do zawarcia na koszt kredytobiorcy umowy ubezpieczenia nieruchomości od ognia i innych zdarzeń losowych z wybranym przez bank zakładem ubezpieczeniowym na kolejny okres na sumę nie niższą niż określona w poprzedniej umowie ubezpieczenia w przypadku braku udokumentowania przez kredytobiorcę odmowy ubezpieczeń i opłacenia składki ubezpieczeniowej w terminie 14 dni roboczych przed terminem wygaśnięcia ubezpieczenia,
- do złożenia na koszt kredytobiorcy wniosku o wpis hipoteki w przypadku niedopełnienia przez kredytobiorcę obowiązku ustanowienia hipoteki w terminie określonym w umowie kredytu bądź w przypadku gdy sąd wieczystoksięgowy odrzucił wniosek o wpis hipoteki z powodu nie uzupełnienia przez kredytobiorcę w terminie braków formalnych występujących we wniosku.

W § 12 ust. 2 umowy wskazano, że w sprawach nieuregulowanych umową stosuje się przepisy Kodeksu cywilnego, Prawa bankowego oraz Regulaminu.

W § 12 ust. 5 umowy wskazano, że umowa podlegała indywidualnym negocjacjom.

Załącznikami do umowy były: Regulamin, Tabela opłat i prowizji, pouczenie o prawie odstąpienia od umowy, dyspozycja uruchomienia środków, oświadczenie o ryzyku walutowym i ryzyku stopy procentowej, harmonogram wypłaty transz (§ 13 umowy). Stanowiły one integralną część umowy.

dowód: umowa k.33-36, harmonogramy spłat k.120, oświadczenie kredytobiorcy k.117-117v, deklaracja wekslowa k.118-118v, pouczenie o prawie odstąpienia k.119

Regulamin kredytowania hipotecznego (...) Bank S.A. w W. – Oddział (...) w § 7 wskazywał, że bank udziela kredytów w złotych lub

w złotych denominowanych do waluty obcej. Zgodnie z § 11 ust. 7 Regulaminu uruchomienie kredytu (lub jego transzy) denominowanego do waluty obcej następuje w PLN przy jednoczesnym przeliczeniu uruchomionej kwoty w dniu wypłaty na walutę wskazaną

w umowie kredytu wg kursu kupna danej waluty ustalonego przez bank w aktualnej Tabeli Kursów. W § 12 ust. 1 Regulaminu wskazano, że rachunek dedykowany do spłaty kredytu jest prowadzony w PLN, a spłata kredytu następuje zgodnie z harmonogramem spłat stanowiącym załącznik do umowy kredytu (§ 12 ust. 6 Regulaminu). Pierwszy harmonogram miał zostać wysłany do kredytobiorcy listem poleconym w terminie 14 dni roboczych od uruchomienia środków, natomiast następne harmonogramy za każdym razem, gdy wysokość raty ulegnie zmianie, jednak nie rzadziej niż raz na 6 miesięcy. Stosownie do § 12 ust. 7 Regulaminu w przypadku kredytu denominowanego kursem waluty obcej harmonogram spłat kredytu jest wyrażony w walucie kredytu, a kwota raty spłaty jest obliczana według kursu sprzedaży dewiz, obowiązującego w banku na podstawie obowiązującej w banku Tabeli Kursów z dnia spłaty. Tabelę Kursów zdefiniowano w Regulaminie jako tabelę kursów kupna/sprzedaży walut (...) Banku S.A. obowiązującą o godz. 9:30 w dniu, w którym następuje operacja (§ 2 lit. m). W § 13 Regulaminu uregulowano zmianę waluty kredytu, umożliwiając kredytobiorcy wystąpienie z wnioskiem o zmianę waluty po zawarciu umowy kredytu. Zmiana waluty kredytu wymagała podpisania aneksu do umowy, o czym stanowił

§ 13 ust. 4 Regulaminu. Stosownie do § 13 ust. 6 Regulaminu do zmiany waluty kwoty kredytu stosuje się kurs kupa waluty obcej wg Tabeli kursów walut obowiązującej w banku w dniu przewalutowania w przypadku zmiany waluty z PLN na walutę obcą (6.1), kurs sprzedaży waluty obcej według wg tabeli kursów walut obowiązującej w banku w dniu przewalutowania w przypadku zmiany z waluty obcej na PLN (6.2.), kurs sprzedaży walut obcych według wg tabeli kursów walut obowiązującej w banku w dniu przewalutowania w przypadku zmiany waluty obcej na inną walutę obcą. Za dzień przewalutowania rozumie się dzień spełnienia warunków aneksu, którymi są w szczególności: uiszczenie opłaty zgodnie z Tabelą opłat i prowizji, będącą załącznikiem do umowy kredytu (7.1), złożenie w banku kopii wniosku o zmianę treści hipoteki w zakresie zmiany waluty z poświadczeniem uiszczenia opłaty sądowej oraz przyjęcia przez właściwy Sąd Rejonowy prowadzący księgi wieczyste (7.2), o czym stanowi § 13 ust. 7 Regulaminu. Zgodnie z § 20 ust. 3 pkt 2 Regulaminu bank ma prawo do pobierania odsetek obliczonych od kwoty wypłaconego przez bank i niespłaconego przez kredytobiorcę kredytu. Bank naliczał odsetki za każdy dzień korzystania przez kredytobiorcę z kredytu począwszy od dnia wypłaty kredytu lub jego transzy aż do dnia spłaty całości kapitału włącznie w wysokości 1/360 stopy procentowej mającej w danym dniu zastosowanie do kredytu.

dowód: Regulamin k.129-133

Przy zawieraniu umowy kredytu powodowie podpisali na formularzu banku oświadczenie o ryzyku walutowym i ryzyku stopy procentowej, stanowiące załącznik do umowy kredytu, w którym m.in. oświadczyli, że:

- zapoznali się z pojęciami: ryzyko walutowe – raty spłaty kredytu mogą zmieniać się (zarówno w dół jak i w górę) w zależności od wahań kursu waluty, w której został zaciągnięty kredyt oraz ryzyko stopy procentowej – raty spłaty kredytu mogą zmieniać się (zarówno w dół jak i w górę) w zależności od wahań rynkowych stóp procentowych,
- zapoznali się z symulacjami modelowymi wariantów spłaty kredytu dla różnych poziomów kursów walut i/lub stopy procentowej (zawartymi w formularzu oświadczenia, który przedstawiał symulację kredytu zakładającą deprecjację kursu złotego do waluty w skali odpowiadającej różnicy między maksymalnym minimalnym kursem złotego do waluty z ostatnich 12 miesięcy, symulacja pokazywała możliwość wzrostu raty o prawie 100%),
- są świadomi faktu, że uruchomienie kredytu i spłata rat kredytowych następuje wg kursu kupna i sprzedaży waluty obcej, do której denominowany jest kredyt; akceptują, że w związku z tym miesięczne raty kredytu powiększone są o tzw. spread (różnicę między kursem kupna i sprzedaży walut); spread może być zmienny w zależności od warunków rynkowych i polityki banku, możliwe są odchylenia stosowanego przez (...) Bank S.A. kursu kupna i sprzedaży o odpowiednio do 5% od kursu rynkowego wymiany walut; bieżące kursy walut są zamieszczone na stronie internetowej (...)pl. Powodowie potwierdzili, że są świadomi, że kursy mogą zmieniać się codziennie,

- przedstawiono im ofertę kredytu hipotecznego (...) Bank S.A. w W. – Oddział (...) w złotych polskich oraz że wybrali kredyt indeksowany kursem waluty obcej, będąc uprzednio poinformowanym o ryzykach związanych z zaciągnięciem kredytu hipotecznego indeksowanego kursem waluty obcej,
- są świadomi faktu, że w przypadku kredytów indeksowanych kursem waluty obcej ponoszą ryzyko kursowe, co oznacza, że zarówno rata kredytu, jak i zadłużenie z tytułu zaciągniętego kredytu – przeliczone na PLN na dany dzień – podlega ciągłym wahaniom, w zależności od aktualnego kursu waluty i, że rzeczywiste koszty obsługi długu mogą finalnie okazać się znacząco wyższe od wcześniej założonych, a także, że wybierając zadłużenie w walucie obcej aktualnie korzystają z oprocentowania niższego w porównaniu z kredytem złotowym i spłacają miesięcznie niższą ratę, co wynika ze znacznej różnicy wysokości stawek referencyjnych, które są podstawą do ustalenia oprocentowania kredytu.

dowód: oświadczenie k.117-117v

Przedmiotowa umowa kredytu hipotecznego została zawarta przez strony według standardowego wzorca umownego stosowanego przez bank. Powodowie mieli możliwość negocjowania postanowień umownych zawartych w umowie kredytu, z wyłączeniem treści

i postanowień objętych warunkami umowy, stanowiącymi integralną część zawartych umów kredytu. Indywidualnie została uzgodniona kwota kredytu, waluta kredytu (w 2007 r.

w ofercie (...) Bank S.A. były zarówno kredyty złote jak i indeksowane do walut obcych), zastosowanie indeksacji do CHF, okres spłaty kredytu, rodzaj rat kredytu, rodzaj oprocentowania (zastosowanie indeksacji do CHF pozwalało na przyjęcie stopy oprocentowania opartej na LIBOR, kredytobiorca mógł wybrać PLN na WIBOR). Powodowie wiedzieli że bank stosuje dwa różne kursy: kurs kupna do wypłaty i kurs sprzedaży do spłaty, które różnią się wysokością, i że są to kursy banku. Powodowie zostali poinformowani przez pośrednika kredytowego o ryzyku zmiany kursu waluty, do której kredyt jest indeksowany, a także o sposobie ustalania kursu waluty przez bank. Podczas spotkania pośrednik przedstawił informacje na temat kształtowania się kursu CHF na przestrzeni lat. Doradca omawiał z klientami poszczególne dokumenty. Jeżeli klient czegoś nie wiedział mógł zadawać pytania. Doradca nie wywierał presji czasowej na powodach

w trakcie zawierania umowy. Powodowie otrzymali do zapoznania się projekt umowy mailem.

dowód: zeznania świadka P. S. (1) k.311-312, zeznania powoda k.312-312v w zw.

z k.193v

Wypłata kredytu nastąpiła w 2 transzach:

- w dniu 17 lipca 2007 r. w kwocie 210.000 zł, którą przeliczono po kursie 2,1531, co stanowiło równowartość 97.533,79 CHF,
- w dniu 17 lipca 2007 r. w kwocie 500.000 zł, którą przeliczono po kursie 2,1531, co stanowiło równowartość 232.223,31 CHF.

dowód: zaświadczenie banku k.44, potwierdzenie realizacji przelewu k.44v-45

Saldo kredytu powodów w księgach bankowych jest wyrażone w CHF. Kredyty indeksowane do CHF były finansowane przez pozwany bank poprzez transakcje na rynku międzybankowym. Bank, aby mógł udzielić kredytu indeksowanego kursem CHF musiał wcześniej pozyskać na rynku franki szwajcarskie, najczęściej w drodze umów pożyczek i kredytów. Pozwany nie jest beneficjentem wzrostu kursu CHF. Pozwany, aby zamknąć pozycję walutową powstałą w związku z przeznaczeniem środków w PLN na poczet zadłużenia wyrażonego w CHF, musiał sprzedać walutę i kupić PLN.

dowód: zeznania P. S. (2) k.205, nagranie rozprawy k.207

Powodowie ze środków kredytu spłacili wcześniejszy kredyt mieszkaniowy oraz nabyli ubezpieczenie na życie z ubezpieczeniowym funduszem kapitałowym (...) (dowód: polisa wraz z załącznikami k.53-56v).

W dniu 7 września 2009 r. powodowie złożyli wniosek o zmianę sposobu spłaty kredytu na kredyt walutowy umożliwiający spłatę kredytu po średnim kursie NBP. Opcję tę wybrali spośród 2 innych: spłata kredytu indeksowanego w walucie indeksacji albo kredyt walutowy spłacany w walucie. W dniu 7 września 2009 r. strony zawarły aneks nr 1, mocą którego zmienili rodzaj kredytu z indeksowanego do waluty CHF na kredyt walutowy w walucie CHF zachowując saldo kredytu wyrażone na dzień sporządzenia aneksu określone na kwotę 329.757,10 CHF ze spłatą pośrednim kursie NBP. Ponadto strony ustaliły, że spłata będzie dokonywana w walucie CHF z rachunku kredytu prowadzonego w walucie CHF. W dniu zapadalności raty bank miał zarachowywać środki znajdujące się na rachunku w PLN na spłatę kredytu stosując do wyliczenia należnej raty wyrażonej w CHF średni kurs NBP z godziny 12.00 z dnia wymagalności raty. Za zmianę warunków kredytowania bank pobrał jednorazową bezzwrotną prowizję w wysokości 1,95% od salda kredytu pozostającego do spłaty w dniu wejścia w życie aneksu.

dowód: wniosek k.121, aneks nr 1 do umowy kredytu hipotecznego k. 122-123

Przy zawieraniu aneksu powodowie podpisali na formularzu banku oświadczenie o ryzyku stopy procentowej, w którym m.in. oświadczyli, że:

- zapoznali się z pojęciem ryzyko stopy procentowej – raty spłaty kredytu mogą zmieniać się (zarówno w dół jak i w górę) w zależności od wahań rynkowych stóp procentowych,
- zapoznali się z symulacjami modelowymi wariantów spłaty kredytu dla różnych poziomów kursów walut i/lub stopy procentowej.

dowód: oświadczenie k.124

Złożyli też deklarację wekslową (dowód: deklaracja k.125).

W dniu 4 stycznia 2010 r. w wyniku fuzji (...) Bank S.A. (...) Bank S.A. powstał (...) Bank S.A. (bezsporne).

W dniu 26 sierpnia 2011 r. weszła w życie ustawa z dnia 29 lipca 2011 r. o zmianie ustawy – Prawo bankowe oraz niektórych innych ustaw (Dz. U. Nr 165, poz. 984), umożliwiająca spłatę rat kapitałowo-odsetkowych oraz przedterminową spłatę pełnej lub częściowej kwoty kredytu bezpośrednio w walucie indeksacji. Jak wynika z uzasadnienia projektu ustawy podstawą nowelizacji m.in. Prawa bankowego była przyjęta w grudniu 2008 r. przez Komisję Nadzoru Finansowego Rekomendacja S (II) dotycząca dobrych praktyk w zakresie ekspozycji kredytowych zabezpieczonych hipotecznie, a także opublikowany we wrześniu 2009 r. przez Urząd Ochrony Konkurencji i Konsumentów Raport o spreadach. Jej celem była ochrona praw konsumentów przed jednostronnym i dowolnym kształtowaniem wysokości zobowiązania kredytobiorcy, a także wprowadzenie przejrzystych zasad spłacania rat kredytów walutowych, przy zabezpieczeniu interesów zarówno banków, jak i ich klientów.

W dniu 13 lipca 2012 r. strony zawarły aneks do umowy kredytu hipotecznego mocą którego dokonana zmian w zakresie sposobu zabezpieczenia kredytu dotyczącego cesji praw z polisy ubezpieczenia na życie zawartej z (...) S.A.

dowód: aneks do umowy kredytu hipotecznego k.37-37v

Powodowie od początku spłacali raty kredytu w PLN

dowód: zeznania powoda k.312

Pismem z dnia 8 października 2018 r. powodowie zgłosili pozwanemu reklamację dotyczącą umowy kredytu podnosząc, że umowa jest nieważna, jak również wskazując na fakt braku w umowie postanowień wymaganych

przez powszechnie obowiązujące w dacie zawierania umowy przepisy prawa oraz zastosowanie w niej postanowień sprzecznych

z dobrymi obyczajami, które prowadzą do naruszenia interesów powodów jako konsumentów.

dowód: reklamacja k.47-51

Pismem z dnia 31 października 2018 r. powodowie złożyli oświadczenie o uchyleniu się od skutków prawnych oświadczenia woli złożonego pod wpływem błędu dotyczącego całkowitego kosztu kredytu (dowód: pismo powodów k.52).

Pozwany nie uznał reklamacji powodów (dowód: pismo pozwanego k.126-128).

Powyższy stan faktyczny Sąd ustalił przede wszystkim na podstawie powołanych wyżej dowodów z dokumentów, uznanych przez Sąd za mające istotne znaczenie dla rozstrzygnięcia sprawy. Treść tych dokumentów nie budziła wątpliwości Sądu co do ich autentyczności jak i wiarygodności, jak również nie była kwestionowana przez strony.

Podstawę ustaleń faktycznych Sądu stanowiły również zeznania świadka P. S. (1), doradcy kredytowego, który obsługiwał powodów. Sąd ocenił je jako spójne, jasne i logiczne, a przy tym znajdujące potwierdzenie w dokumentach znajdujących się w aktach sprawy. Wartości dowodowej tych zeznań nie może podważać okoliczność, że świadek nie pamiętał szczegółowo przebiegu rozmów z powodem i wskazał ogólne mechanizmy stosowane przy udzielaniu kredytów. Biorąc pod uwagę, że od zawarcia spornej umowy upłynęło kilkanaście lat, trudno wymagać od świadka bardzo dokładnej pamięci.

Sąd nie miał podstaw by zakwestionować prawdziwość zeznań świadka P. S. (2) co do mechanizmu ustalania kursów walut w pozwanym banku i źródeł finansowania kredytów powiązanych z walutą CHF, gdyż zeznania te cechowały się znacznym stopniem szczegółowości, były wewnętrznie spójne i logiczne.

Oceniając zeznania powodów, Sąd dał im wiarę jedynie w ograniczonym zakresie,

a mianowicie co do zawarcia umowy przy wykorzystaniu wzorca stosowanego przez bank oraz celu kredytu. Za niewiarygodne Sąd uznał natomiast zeznania powoda, który zajmował się formalnościami związanymi z analizą oferty kredytowej, co do zakresu informacji jakie otrzymał od doradcy kredytowego i braku wiedzy na temat nabywanego produktu,

w szczególności istnienia ryzyka kursowego i jego ewentualnego wpływu na wysokość całości zadłużenia, a także sposobu ustalania kursów walut przez bank. Zeznania w tym zakresie pozostają bowiem w sprzeczności z dokumentami, które powodowie podpisali. Zarówno w umowie jak i w podpisanym oświadczeniu przy zawieraniu umowy o kredyt powodowie potwierdzili, że są świadomi ryzyka kursowego, związanego ze zmianą kursu waluty indeksacyjnej w stosunku do złotego oraz ryzyka wynikającego ze zmiennego oprocentowania w całym okresie kredytowania i akceptują to ryzyko. Informacje były sformułowane prostym i zrozumiałym językiem, w oświadczeniu podpisanym w dniu zawarcia umowy wprost była mowa o spreadzie (różnicy między kursem kupna a kursem sprzedaży), a także wpływie kursu CHF nie tylko na wysokość raty, ale również na wysokość zadłużenia powoda. W taki sam sposób była podana informacja o sposobie ustalania przez bank kursów walut. W ocenie Sądu nie jest prawdopodobne, aby powodowie podjęli decyzję o związaniu się długoterminowym kredytem na wysokie kwoty na podstawie pobieżnej tylko rozmowy z doradcą oraz bez szczegółowego zapoznania się z warunkami udzielonego kredytu, tym bardziej, że już mieli jedno zobowiązanie w walucie CHF na zakup nieruchomości lokalowej. Nie można też zauważyć wewnętrznej sprzeczności w zeznaniach powoda. Raz bowiem twierdził, że w ofercie banku nie było kredytów złotych (co jest sprzeczne z dokonanymi przez Sąd ustaleniami), a drugim razem, że kredyt złotowy nie dawał możliwości 5-letniej karencji w spłacie kredytu. Podobnie było z zobowiązaniem kredytowym powodów, które refinansowali spornym kredytem. Powód słuchany informacyjnie podał, że był to kredyt złotowy, a składając zeznania przyznał, że był to kredyt w CHF spłacany od 2005 r. albo 2006 r. Powodowie musieli mieć zatem wiedzę na temat funkcjonowania tego rodzaju kredytów. Nie można też nie zauważyć, że znaczna kwota kredytu, bo aż 500.000 zł była przeznaczona na inwestycję w polisokatę. Trudno sobie w tej sytuacji wyobrazić, że zaciągając tak duże

zobowiązanie w celach inwestycyjnych, a nie w celu zaspokojenia podstawowych potrzeb, powodowie zachowaliby się tak lekkomyślnie i nie analizowali

i nie kalkulowali ryzyka zaciąganego zobowiązania. Powodowie korzystali z pomocy doradcy, z którego usług już wcześniej korzystali i który pozostawał do ich dyspozycji.

Sąd na podstawie art. 235² § 1 pkt 2 k.p.c. pominął dowód z pozostałych złożonych przez strony dokumentów jako niemające znaczenia dla rozstrzygnięcia sprawy. Sąd oddalił także wniosek o dopuszczenie dowodu z opinii biegłego sądowego w zakresie, w jakim wykraczały poza okoliczności wskazane w postanowieniu dowodowym Sądu, uznając, że nie miały one znaczenia dla rozstrzygnięcia sprawy ze względu na ocenę prawną dokonaną poniżej.

W ostateczności podstawy ustaleń faktycznych Sądu nie stanowiła opinia biegłego sądowego z zakresu rachunkowości i finansów R. F., choć została sporządzona rzetelnie przez osobę mającą odpowiednią wiedzę i doświadczenie, w oparciu o odpowiednie przesłanki i metody badawcze. Sąd doszedł bowiem do przekonania, że pozwany nie kształtował kursów walut stosowanych w rozliczeniach stron w sposób dowolny i w sposób nieznyany powodom. Sposób ustalania kursów przez bank został wskazany w oświadczeniu

o ryzyku walutowym i ryzyku stopy procentowej z dnia 27 czerwca 2007 r., stanowiącym integralną część umowy. Ponadto Sąd podziela argumentację przedstawioną w postanowieniu Sądu Najwyższego z dnia 2 czerwca 2021 r. w sprawie I CSK 114/21 o niezasadności stosowania do kredytu złotowego oprocentowania według mechanizmu LIBOR, a takie założenie przyjęto do wyliczenia ewentualnych nadpłat w okresie przed zawarciem przez powodów aneksu.

Sąd zważył, co następuje.

Powództwo podlegało oddaleniu w całości zarówno w zakresie żądania głównego jak i ewentualnego.

Odnosząc się do najdalej idącego zarzutu nieważności umowy, Sąd nie podzielił argumentacji strony powodowej w tym zakresie. W ocenie Sądu zawarta pomiędzy powodami a poprzednikiem prawnym pozwanego umowa kredytu w złotych polskich indeksowanego do CHF jest umową ważną, a argumentacja strony powodowej chybiona.

Zgodnie z art. 58 § 1 k.c. nieważna jest czynność prawna sprzeczna z ustawą albo mająca na celu obejście ustawy, chyba że właściwy przepis przewiduje inny skutek,

w szczególności ten, że na miejsce nieważnych postanowień czynności prawnej wchodzi odpowiednie przepisy ustawy. Nieważna jest również czynność sprzeczna z zasadami współżycia społecznego (art. 58 § 2 k.c.). Jeżeli nieważnością jest dotknięta tylko część czynności prawnej, czynność pozostaje w mocy co do pozostałych części, chyba że z okoliczności wynika, że bez postanowień dotkniętych nieważnością czynność nie zostałaby dokonana (art. 58 § 3 k.c.). Czynność prawna jest sprzeczna z ustawą, gdy jej treść jest formalnie i materialnie niezgodna z bezwzględnie obowiązującym przepisem prawa. Niewątpliwie nieważność czynności prawnej może wynikać nie tylko z wyraźnej dyspozycji przepisu, ale także z natury zobowiązania.

W ocenie Sądu sporna umowa spełnia wymogi określone w art. 69 ustawy z dnia 29 sierpnia 1997 r. – Prawo bankowe, w brzmieniu obowiązującym w dacie zawarcia umowy

(Dz. U. z 2002 r., Nr 72, poz. 665). Zgodnie z art. 69 ust. 1 tej ustawy przez umowę kredytu bankowego bank zobowiązuje się oddać do dyspozycji kredytobiorcy na czas oznaczony

w umowie kwotę środków pieniężnych z przeznaczeniem na ustalony cel, a kredytobiorca zobowiązuje się do korzystania z niej na warunkach określonych w umowie, zwrotu kwoty wykorzystanego kredytu wraz z odsetkami w oznaczonych terminach spłaty oraz zapłaty prowizji od udzielonego kredytu. W myśl art. 69 ust. 2 Prawa bankowego umowa kredytu powinna być zawarta na piśmie i określać w szczególności: 1) strony umowy, 2) kwotę i walutę kredytu, 3) cel, na który kredyt został udzielony, 4) zasady i termin spłaty kredytu, 5) wysokość oprocentowania kredytu i warunki jego zmiany, 6) sposób zabezpieczenia spłaty kredytu, 7) zakres uprawnień banku związanych z kontrolą wykorzystania i spłaty kredytu, 8) terminy i sposób postawienia do dyspozycji

kredytobiorcy środków pieniężnych, 9) wysokość prowizji, jeżeli umowa ją przewiduje, 10) warunki dokonywania zmian i rozwiązania umowy.

Wszystkie wymienione wyżej elementy zostały zawarte w badanej umowie, choć nie wszystkie z nich stanowią essentialia negotii umowy kredytowej. Elementów konstrukcyjnych umowy kredytu bankowego poszukiwać należy w treści art. 69 ust. 1 Prawa bankowego. Stanowią je zatem zobowiązanie banku do wydania kredytobiorcy określonej sumy pieniężnej oraz zobowiązanie kredytobiorcy do zwrotu wykorzystanej sumy kredytu i zapłacenia odsetek kapitałowych (zob. SN w orzeczeniu z 22.01.2016 r., I CSK 1049/14, OSNC 2016/11/134).

Analizując zatem umowę o kredyt hipoteczny nr DK/KR- (...) z dnia 27 czerwca 2007 r. stwierdzić należy, że zawiera ona wszystkie elementy przedmiotowo istotne. Treść umowy wskazuje, że jest to umowa kredytu złotowego, gdyż bank zobowiązał się

w niej oddać do dyspozycji kredytobiorcy kwotę wyrażoną w złotych. Do dyspozycji powodów postawiono kwotę 710.000 zł (§ 2 ust. 1 umowy). Złoty polski stanowił zarówno walutę, w której określono wysokość kapitału kredytu, jak i walutę, w której przez czas wykonywania umowy miały być spełniane świadczenia stron – zarówno wypłata kredytu, jak

i jego spłata. Przedmiotowa umowa nie może być zatem uznana za nieważną ze względu na określenie świadczeń stron poprzez zastosowanie klauzul indeksacyjnych. W umowie zostały również określone zasady spłaty kredytu przez kredytobiorcę w równych 360 ratach kapitałowo-odsetkowych, w tym 60 miesięcy karencji w spłacie kapitału od dnia wypłaty kredytu lub jego pierwszej transzy, w której kredytobiorca był zobowiązany do comiesięcznej spłaty odsetek (§ 2 ust. 3 umowy). W umowie zastosowano oprocentowanie oparte na LIBOR, obowiązujące dla kredytów walutowych, które na dzień zawarcia umowy wynosiło 5,70% w skali roku, na które składa się suma obowiązującej stawki referencyjnej 3M LIBOR dla CHF (która na dzień sporządzenia umowy wynosi 2,20%) i stałej marży banku, która wynosi 3,50% (§ 5 ust. 1 umowy). Po ustanowieniu docelowego zabezpieczenia spłaty kredytu w postaci prawomocnego wpisu hipoteki ustalono, że marża banku zostanie obniżona o 1 punkt procentowy i będzie wynosiła 2,50% (§ 5 ust. 2 umowy). Pozostałe zasady zmiany oprocentowania (na podstawie, którego są wyliczane raty spłaty i bieżące saldo zadłużenia), w szczególności wynikające ze zmian stawki referencyjnej, oraz odsetki karne określa § 8 Regulaminu. W § 3 ust. 8 umowy wskazano, że uruchomienie kredytu następuje w złotych polskich przy jednoczesnym przeliczeniu w dniu wypłaty na walutę wskazaną w umowie kredytu zgodnie z kursem kupna dewiz obowiązującym w banku w dniu uruchomienia,

a uruchomienie kredytu (lub jego transzy) nastąpi nie później niż w terminie do 5 dni roboczych od dnia złożenia dyspozycji uruchomienia środków wraz z niezbędną dokumentacją. Powyższa umowa spełnia zatem wymagania określone w art. 69 ust. 1 Prawa bankowego.

Przedmiotowa umowa – co do zasady – nie może być uznana za nieważną ze względu na określenie świadczeń stron poprzez zastosowanie klauzul indeksacyjnych. Zauważyć należy, że w dacie zawarcia umowy kredytu obowiązywał art. 358¹ § 2 k.c., zgodnie z którym strony mogły zastrzec w umowie, że wysokość świadczenia pieniężnego zostanie ustalona według innego niż pieniądź miernika wartości. Chodzi tu o miernik inny niż ten pieniądź, na który zobowiązanie opiewa. Miernikiem tym może być zatem inna waluta. W świetle tego przepisu, Sąd uznał, że waloryzacja wartością CHF kredytu zaciągniętego przez powodów nie może być uznana za sprzeczną z prawem. W doktrynie i w judykaturze przesądzono już dopuszczalność konstruowania umów kredytu indeksowanego (waloryzowanego) do waluty obcej w stanie prawnym obowiązującym w dacie zawarcia przedmiotowej umowy (por. wyrok SN z 22.01.2016 r., I CSK 1049/14, OSNC 2016/11/134 i wyrok SN z 19.03.2015 r., IV CSK 362/14, Biul. SN z 2015 r., nr 5). Jak słusznie podkreślił Sąd Najwyższy w uzasadnieniu wyroku z dnia 29 kwietnia 2015 r., wydanym w sprawie V CSK 445/14 (Lex nr 1751291), „dopuszczalne jest ułożenie stosunku prawnego w taki sposób, że strony ustalą w umowie inną walutę zobowiązania i inną walutę wykonania zobowiązania. Strony mogą zatem ustalić jako walutę zobowiązania (wierzytelności) walutę obcą, a jako walutę wykonania tego zobowiązania (spłaty wierzytelności) walutę polską (lub odwrotnie). Także z art. 69 ust. 2 i 4 Prawa bankowego wynika, że określona w umowie kredytu bankowego waluta kredytu oraz określona w tej umowie waluta spłaty kredytu nie muszą być tożsame”.

Na zastosowanie art. 69 ust. 2 pkt 4a oraz art. 75b Prawa bankowego, w stosunku do tych kredytów lub pożyczek pieniężnych, które zostały zaciągnięte przez kredytobiorcę lub pożyczkobiorcę, a nie zostały całkowicie spłacone przed dniem wejścia w życie ustawy z dnia 29 lipca 2011 r. o zmianie ustawy – Prawo bankowe oraz niektórych innych ustaw (Dz. U.

z 2011 r., Nr 165, poz. 984), wskazuje też jej art. 4. Zgodnie z tym przepisem w zakresie kredytu lub pożyczki, która pozostała do spłacenia, bank dokonuje bezpłatnie stosownej zmiany umowy kredytowej lub umowy pożyczki. Skoro przepis ten wprost potwierdza stosowanie przepisów dodanych ustawą nowelizującą do umów zawartych wcześniej, to nielogicznym byłoby uznanie, że wyrażona w nim norma nie ma zastosowania, gdyż wcześniej zawarte umowy kredytu indeksowanego czy denominowanego są nieważne. Wprowadzenie konieczności określenia zasad ustalania kursów walut do treści umowy kredytowej oznacza potwierdzenie dopuszczalności stosowania klauzul przeliczeniowych w odniesieniu do kwoty udzielonego kredytu.

Zwrócić trzeba nadto uwagę, że obowiązująca ustawa z 23 marca 2017 r. o kredycie hipotecznym oraz o nadzorze nad pośrednikami kredytu hipotecznego i agentami (Dz. U.

z 2020 r., poz. 1027) jednoznacznie dopuszcza – choć z pewnymi ograniczeniami – zawieranie umów kredytu hipotecznego w walucie obcej lub indeksowanego do waluty obcej (art. 6 i art. 10 pkt 7 tejże ustawy) wraz z wszystkimi konsekwencjami, jakie może to mieć dla ustalenia wysokości zobowiązania konsumenta. Oczywiście przepisy tej ustawy nie znajdują zastosowania do umowy zawartej przez strony, jednakże pozwalają na ocenę dopuszczalności określonej konstrukcji w systemie prawa.

W tej sytuacji stwierdzić należy, że wprowadzenie do umowy kredytu bankowego postanowień dotyczących przeliczania kwoty kredytu mieści się w granicach swobody umów

i nie stanowi naruszenia art. 69 Prawa bankowego i art. 353¹ k.c. Mechanizm indeksacji jest związany ze sposobem określenia wysokości zobowiązań stron i nie prowadzi do braku określenia tych zobowiązań, tj. kwoty środków wypłacanych przez bank, określonych

w umowie w złotych polskich do CHF według kursu kupna walut obowiązującego w banku – określonego przez bank w Tabeli Kursów (§ 3 ust. 8 umowy i § 11 ust. 7 Regulaminu) oraz kwot rat kredytowych wyrażonych w CHF na złote polskie według kursu sprzedaży walut określonego przez bank w Tabeli Kursów (§ 4 ust. 4 umowy i § 12 ust. 7 Regulaminu). Przywołane postanowienia umowne i Regulaminu nie sprawiają, że świadczenia stron umowy kredytu pozostają nieoznaczone, skoro kwota kredytu została określona dokładnie w złotych polskich, a w umowie określono zasady wyznaczania rat kapitałowo-odsetkowych w oparciu o określone w umowie oprocentowanie.

W ocenie Sądu brak jest podstaw do uznania nieważności umowy z uwagi na jej sprzeczność z art. 353¹ k.c., tj. sprzeczność z naturą stosunku zobowiązaniowego wyrażającą się w zastrzeżeniu na rzecz banku prawa do określenia wysokości swojej wierzytelności

i wysokości świadczenia powodów, z uwagi na przeliczenia kwoty kredytu w PLN na CHF według kursów z tabeli banku i rat kredytu wyrażonych w CHF na PLN. Po pierwsze, powodom już na etapie składania wniosku w dniu 9 maja 2007 r. przedstawiono na czym polega indeksacja, wskazując, że wysokość udzielonego kredytu zostaje przeliczona na walutę indeksacji po kursie kupna tej waluty z dnia uruchomienia kredytu według obowiązującego w tej dacie w banku kursu kupna waluty obcej, określonego w Tabeli kursów walut dla kredytów, co ma wpływ na wysokość zadłużenia wyrażonego w walucie obcej. Po drugie, powodom znany był sposób ustalania kursów przez bank albowiem już na tym etapie powodom przedstawiono sposób ustalania kursów walut przez bank, wskazując, że bank stosuje odchylenie od kursu rynkowego danej waluty maksymalnie do 5%. Po trzecie, już wówczas udzielono powodom informacji, że wysokość kursu sprzedaży waluty obcej ma wpływ na wysokość zadłużenia pozostającego do spłaty z tytułu rat kredytu i odsetek bowiem raty są określone w harmonogramie w walucie indeksacji i w dacie spłaty podlegają przeliczeniu na złote według obowiązującego w tej dacie w banku kursu sprzedaży waluty obcej, określonego w Tabeli kursów walut dla kredytów. Informacja ta została przedstawiona prostym i zrozumiałym językiem pod względem gramatycznym i ekonomicznym. Powodom przedstawiono bowiem symulację wpływu wzrostu waluty na wysokość zobowiązania. Analogiczny zakres informacji powodom otrzykali także w chwili zawierania umowy

w dniu 27 czerwca 2007 r. Także stosowanie przez bank spreadów nie narusza istoty umowy. Stosowanie przez bank dwóch różnych kursów: kursu kupna przy wypłacie kredytu i kursu sprzedaży przy spłacie rat wynikało z postanowień umowy sformułowanych w sposób jednoznaczny. Występowanie dwóch kursów na rynku stanowi powszechną praktykę rynkową i nie ma żadnego znaczenia dla dopuszczalności stosowania dwóch różnych kursów w rozliczeniach z powodami okoliczność, że pomiędzy powodami a pozwanym nie dochodziło do transakcji walutowych. Pozwany chcąc udzielić powodowi kredytu w CHF musiał nabyć walutę CHF by mieć pokrycie tego zobowiązania. Istotne jest przy tym, że powodowie przy zawieraniu umowy podpisali oświadczenie o ryzyku kursowym i ryzyku zmiennej stopy procentowej, w którym wyraźnie wskazano na stosowanie przez bank spreadu z wyjaśnieniem co to jest spread, jaka może być jego maksymalna wysokość i w jaki sposób wpływa na wysokość rat kredytowych.

Jednocześnie uprawnienie banku do ustalania kursu kupna i sprzedaży waluty CHF, do której indeksowany jest kredyt, nie było nieograniczone, bowiem w „oświadczeniu o ryzyku walutowym i ryzyku stopy procentowej”, stanowiącym załącznik do umowy kredytu, zastrzeżono możliwe odchylenia od stosowanego przez bank kursu kupna i sprzedaży do 5% od kursu rynkowego wymiany walut. Nie sprecyzowano tu co prawda pojęcia „kursu rynkowego wymiany walut”, jednak obiektywnie możliwe jest określenie kursu rynkowego, czy to na podstawie kursów walut stosowanych na tzw. rynku międzybankowym, czy na podstawie kursów ogłaszanych przez Narodowy Bank Polski w oparciu o kursy z rynku międzybankowego. Możliwa była zatem weryfikacja czy kursy stosowane przez pozwanego bank (i jego poprzednika prawnego) nie przekraczały wyznaczonego w powyższym dokumencie limitu 5% od kursu rynkowego. W wyroku z dnia 18 listopada 2021 r. w sprawie C-212/20 Trybunał Sprawiedliwości wskazał, że treść klauzuli umowy kredytu zawartej między przedsiębiorcą a konsumentem ustalającej cenę zakupu i sprzedaży waluty obcej, do której kredyt jest indeksowany, powinna, na podstawie jasnych i zrozumiałych kryteriów, umożliwić właściwie poinformowanemu oraz dostatecznie uważnemu i racjonalnemu konsumentowi zrozumienie sposobu ustalania kursu wymiany waluty obcej stosowanego

w celu obliczenia kwoty rat kredytu, w taki sposób, aby konsument miał możliwość w każdej chwili samodzielnie ustalić kurs wymiany stosowany przez przedsiębiorcę. W ocenie Sądu taka sytuacja ma miejsce w niniejszej sprawie, a spełnienia warunku przejrzystości kształtowania kursu waluty nie podważa widełkowe określenie limitu odchylenia od kursu rynkowego. Biorąc pod uwagę długi okres obowiązywania umowy z przyczyn obiektywnych nie jest bowiem możliwe ustalenie sztywnych odchyleń od kursu rynkowego. Każde natomiast odchylenie, które jest niższe od 5% jest korzystne dla konsumenta i nie narusza jego interesów. Reasumując, w analizowanym przypadku brak jest podstaw do uznania, żeby zastrzeżone w umowie uprawnienie banku do ustalania kursów wymiany waluty indeksacyjnej było niczym nieograniczone, a w konsekwencji by wykraczało poza zasadę swobody umów wyrażoną w art. 353¹ k.c., tj. by naruszało naturę zobowiązania umownego, bezwzględnie obowiązujące przepisy ustawowe lub zasady współżycia społecznego.

Odnosząc się do argumentacji powodów o niemożności precyzyjnego określenia wysokości ich zobowiązania w chwili zawierania umowy, nie można pominąć istotnej okoliczności, że samo zawarcie umowy nie kreuje w pełni zobowiązania. Konieczne jest bowiem uruchomienie kredytu, a to następuje wyłącznie na żądanie kredytobiorcy. Bank udostępnia bowiem środki kredytu dopiero po wydaniu dyspozycji przez kredytobiorcę i po spełnieniu przez kredytobiorcę innych warunków określonych w umowie. Nie złożenie dyspozycji uruchomienia kredytu powoduje wygaśnięcie umowy. Mając zatem na względzie powyższe, stwierdzić należy, że powodowie wydając dyspozycję uruchomienia kredytu i ustalwszy w banku dzień uruchomienia kredytu mogli zapoznać się z wysokością obowiązującego w banku kursu kupna waluty, by ustalić precyzyjnie wysokość swojego zobowiązania w walucie obcej. Pozwalało im to na podjęcie świadomej i racjonalnej decyzji co do mającego powstać zobowiązania. W przypadku uznania kursu za niekorzystny mogli cofnąć dyspozycję uruchomienia kredytu, gdyż ani umowa ani Regulamin nie wyłączały uprawnień powodów do cofnięcia dyspozycji uruchomienia kredytu. Istotne jest zaś, że powodowie nie musieli zaciągać tego zobowiązania. Przypomnieć należy, że główną część kredytu, bo aż 500.000 zł powodowie zamierzali przeznaczyć na polisolokatę. Na spłatę kredytu mieszkaniowego w innym banku miała być przeznaczona wyłącznie kwota 210.000 zł. Jeżeli spłata raty kredytu w (...) Bank (...) S.A. była dla nich zbyt dużym obciążeniem, należało ubiegać się o wydłużenie okresu spłaty tamtego kredytu, a nie zaciągać kolejne zobowiązanie finansowe. Jak

już zaś wyżej wskazano nie uruchomienie kredytu skutkowało wygaśnięciem umowy bez żadnych konsekwencji dla kredytobiorców.

Odnosząc się natomiast do argumentacji powodów dotyczącej nieograniczonego ryzyka kursowego jako przesłanki ustalenia nieważności umowy z uwagi na naruszenie art. 353¹ k.c., należy wskazać, że powodowie zostali poinformowani o tym ryzyku w sposób zrozumiały nie tylko pod względem gramatycznym, ale również ekonomicznym. Jak już bowiem wyżej wskazano na etapie składania wniosku o udzielenie kredytu i zawierania umowy powodowie potwierdzili, że są świadomi tego ryzyka. W oświadczeniu o ryzyku walutowym i ryzyku stopy procentowej z dnia 27 czerwca 2007 r. złożonym niezależnie od informacji i pouczeń zawartych w § 10 ust. 2 lit. c umowy powodowie oświadczyli, że są świadomi faktu, że

w przypadku kredytów indeksowanych kursem waluty obcej ponoszą ryzyko kursowe, co oznacza, że zarówno rata kredytu, jak i zadłużenie z tytułu zaciągniętego kredytu – przeliczone na PLN na dany dzień – podlega ciągłym wahaniom, w zależności od aktualnego kursu waluty i, że rzeczywiste koszty obsługi długu mogą finalnie okazać się znacząco wyższe od wcześniej założonych, a także, że wybierając zadłużenie w walucie obcej aktualnie korzystają z oprocentowania niższego w porównaniu z kredytem złotowym i spłacają miesięcznie niższą ratę, co wynika ze znacznej różnicy wysokości stawek referencyjnych, które są podstawą do ustalenia oprocentowania kredytu. Powodowie oświadczyli też, że:

- zapoznali się z pojęciami: ryzyko walutowe – raty spłaty kredytu mogą zmieniać się (zarówno w dół jak i w górę) w zależności od wahań kursu waluty, w której został zaciągnięty kredyt oraz ryzyko stopy procentowej – raty spłaty kredytu mogą zmieniać się (zarówno w dół jak i w górę) w zależności od wahań rynkowych stóp procentowych,
- zapoznali się z symulacjami modelowymi wariantów spłaty kredytu dla różnych poziomów kursów walut i/lub stopy procentowej (zawartymi w formularzu oświadczenia, który przedstawiał symulację kredytu zakładającą deprecjację kursu złotego do waluty w skali odpowiadającej różnicy między maksymalnym minimalnym kursem złotego do waluty z ostatnich 12 miesięcy, symulacja pokazywała możliwość wzrostu raty o prawie 100%),
- są świadomi faktu, że uruchomienie kredytu i spłata rat kredytowych następuje wg kursu kupna i sprzedaży waluty obcej, do której denominowany jest kredyt; akceptują, że w związku z tym miesięczne raty kredytu powiększone są o tzw. spread (różnicę między kursem kupna i sprzedaży walut); spread może być zmienny w zależności od warunków rynkowych i polityki banku, możliwe są odchylenia stosowanego przez (...) Bank S.A. kursu kupna i sprzedaży o odpowiednio do 5% od kursu rynkowego wymiany walut; bieżące kursy walut są zamieszczone na stronie internetowej [\(...\)pl](#). Powodowie potwierdzili, że są świadomi, że kursy mogą zmieniać się codziennie,
- przedstawiono im ofertę kredytu hipotecznego (...) Bank S.A. w W. – Oddział (...) w złotych polskich oraz że wybrali kredyt indeksowany kursem waluty obcej, będąc uprzednio poinformowanym o ryzykach związanych z zaciągnięciem kredytu hipotecznego indeksowanego kursem waluty obcej,

Brak symulacji zmiany wysokości salda w przeliczeniu na złotówki nie uzasadnia stanowiska o braku rzetelnej informacji w zakresie ryzyka kursowego. Saldo powodów po pierwszym przeliczeniu w dniu uruchomienia kredytu PLN na CHF było stałe i było wyrażone w CHF. Zmiany kursu waluty nie wpływały na wysokość raz ustalonej kwoty zobowiązania, która mogła się zmniejszać wyłącznie na skutek spłat kapitału. Sąd nie ma podstaw do przyjęcia, że kierowane do powodów informacje w zakresie ryzyka walutowego były dla nich niejasne i niezrozumiałe, gdyż powód miał wykształcenie wyższe, powodowie od 2005/2006 r. spłacali już kredyt powiązany z CHF, kredyt zaciągali głównie w celach inwestycyjnych i musieli mieć wiedzę co do nieprzewidywalności kursów walut kształtowanych przez wielość różnorodnych czynników gospodarczych i politycznych. Przeanalizowawszy ofertę kredytu złotowego i kredytu indeksowanego kursem CHF, zdecydowali się na ten drugi kredyt, uznając, że pomimo istniejącego ryzyka jest on zdecydowanie tańszy od kredytu złotowego.

Istotne jest również, że powodowie w każdym czasie mogli dokonać przewalutowania kredytu, eliminując ryzyko kursowe, czego jednak nie uczynili.

Sąd nie podzielił również argumentacji powodów, że w spornej umowie odsetki pełnią nie tylko funkcję wynagrodzenia za kapitał, lecz także funkcję waloryzacyjną. Rację ma pozwany podnosząc, że oprocentowanie jest wynagrodzeniem banku z tytułu udostępnienia kredytobiorcy kwoty środków pieniężnych, natomiast celem waloryzacji jest ochrona wartości pieniądza. Nie można też zaakceptować poglądu, że odsetki powinny być naliczane od kwoty rzeczywiście wypłaconej powodom w PLN. Powodowie zaciągnęli kredyt złotowy indeksowany do CHF według ściśle określonej stopy procentowej zastrzeżonej dla tej waluty.

Powodowie nie obalili prawdziwości zawartego w § 10 ust. 2 lit. c umowy oświadczenia, że otrzymali Regulamin, zapoznali się z nim i zaakceptowali warunki w nim zawarte (w szczególności zapisy dotyczące warunków i konsekwencji zmiany waluty kredytu, sposobów i terminów ustalania stopy procentowej i oprocentowania kredytu, metody i terminów ustalania kursu wymiany walut, metody ustalania wysokości rat spłaty oraz warunków aktualizacji harmonogramu spłat). W konsekwencji ich zarzuty dotyczące nie otrzymania tego dokumentu przed zawarciem umowy Sąd uznał gołosłowne.

Z powyższych względów brak jest podstaw do stwierdzenia nieważności umowy kredytu jako sprzecznej z ustawą albo mającej na celu obejście ustawy (art. 58 § 1 k.c.).

Brak jest również podstaw do uznania, że zawarta przez strony umowa kredytu jest nieważna ze względu na sprzeczność z zasadami współżycia społecznego. Sankcja nieważności czynności prawnej z uwagi na naruszenie zasad współżycia społecznego (art. 58 § 2 k.c.) może znaleźć zastosowanie, gdy jedna ze stron nadużyła swej silniejszej pozycji kontraktowej, kształtując treść umowy w sposób rażąco (znacząco) niekorzystny dla kontrahenta. Odnoszone jest to także do przypadków, w których rażąca dysproporcja dotyczy głównych świadczeń stron. Nie sposób przyjąć, by fakt wprowadzenia do umowy klauzul przeliczeniowych doprowadził do ukształtowania sytuacji prawnej powodów w sposób tak dalece niekorzystny w stosunku do sytuacji pozwanego, który nakazywałyby uznać umowę za nieuczciwą czy kolidującą z dobrymi obyczajami. Jak już wyżej wskazano, konstrukcja kredytu indeksowanego nie jest sprzeczna z prawem, jak też nie można wykluczyć jej stosowania nawet w umowach zawieranych z konsumentami. Materiał dowodowy sprawy nie daje podstaw do stwierdzenia, żeby zawarcie kredytu w złotych i wprowadzenie do niej klauzul przeliczeniowych prowadziło do uzyskania, w sposób sprzeczny z dobrymi obyczajami, znaczącej przewagi kontraktowej przez bank kosztem powodów.

W szczególności brak jest podstaw do postawienia wniosku, że taka konstrukcja kredytu chroni przede wszystkim interesy banku kosztem interesów kredytobiorcy. Zwrócić należy uwagę, że zawarcie umowy kredytu w walucie CHF albo indeksowanego do CHF pozwalało w ówczesnych realiach rynkowych na zaoferowanie kredytobiorcy niższego oprocentowania kredytu niż w przypadku kredytów złotych. Dla wielu kredytobiorców był to istotny czynnik decydujący o wyborze zaciąganego zobowiązania. Konstrukcja kredytu indeksowanego nie powinna więc być uznana za nieuczciwą co do zasady. Dzięki oprocentowaniu opartemu na stopie LIBOR rata kredytowo-odsetkowa była znacznie niższa niż w przypadku kredytów złotych.

W konsekwencji koszty kredytu były znacznie niższe. Istotna jest natomiast świadomość konsumenta istnienia ryzyka walutowego w chwili zaciągania zobowiązania. Jak ustalono w toku postępowania powodowie taką świadomość mieli, co potwierdzają podpisane przez nich dokumenty, a także zeznania powoda. Okoliczność, że powodowie nie spodziewali się aż tak wysokiego wzrostu kursu CHF, nie może obecnie stanowić podstawy do uchylenia się od odpowiedzialności za podjętą przez nich decyzję. Pozwanemu nie można bowiem zarzucić naruszenia obowiązków informacyjnych względem powodów, jak również działania w złej wierze. Powodowie otrzymali należytą informację, także w aspekcie ekonomicznym w zakresie ryzyka walutowego. Brak możliwości przewidzenia w chwili zawierania umowy jak będzie kształtował się kurs CHF w przyszłości, tj. czy wzrośnie i o ile, czy utrzyma się na stałym poziomie, czy też będzie spadał – co było i w dalszym ciągu jest obiektywnie niemożliwe, nie podważa udzielonych powodom informacji. Zmiany kursów walut są wynikiem normalnych reguł rynku ekonomicznego, na którego mechanizmy

pozwany bank nie miał wpływu. W wyroku z dnia 18 listopada 2021 r. C-212/20 Trybunał Sprawiedliwości jednoznacznie wskazał, że przestrzeganie przez kredytodawcę wymogu przejrzystości, o którym mowa w art. 5 dyrektywy 93/13 należy oceniać w świetle informacji, którymi ten przedsiębiorca dysponował w chwili zawierania umowy z konsumentem (postanowienie z dnia 3 marca 2021 r., I. B., C-13/19). Kredytodawca w chwili zawierania umowy nie może z przyczyn obiektywnych przewidzieć zmiany obciążenia finansowego jakie może pociągnąć za sobą mechanizm indeksacji przewidziany w umowie. Zaciąganie zobowiązań wyrażonych w obcej walucie w celu skorzystania z mającej do nich zastosowanie korzystniejszej dla kredytobiorcy stawki oprocentowania jest związane z ponoszeniem ryzyka kursowego, czego każda osoba powinna mieć świadomość, przy zachowaniu elementarnej staranności. Taką świadomość powodowie z pewnością posiadali, zwłaszcza że co najmniej od 2 lat spłacali kredyt powiązany z CHF i mogli zaobserwować wahania tej waluty. Nawet jeżeli nie były one wówczas drastyczne, to nie można pominąć, że powodowie zaciągnęli zobowiązanie na 30 lat, co jest niezwykle długim okresem w kontekście przewidywania sytuacji gospodarczej i politycznej na świecie i nie pozostaje bez wpływu na ocenę ryzyka. Poza tym na kwestię ryzyka walutowego i związanych z tym skutków zarówno w zakresie raty kredytu jak i całego zadłużenia powodów wskazywały wprost postanowienia umowy oraz dodatkowe oświadczenie o ryzyku walutowym, stanowiące załącznik do umowy. Powodowie zaciągając kredyt na 30 lat powinni być świadomi braku stabilności waluty i nieprzewidywalności wahań kursów w tak długim okresie czasu. Jednocześnie wskazać należy, że o braku zachowania równowagi stron nie świadczy okoliczność, że pozwany bank zabezpieczał się od nieograniczonego ryzyka kursowego, m.in. poprzez tzw. transakcje CIRS, SWAP. Działalność bankowa podlega bowiem ścisłym rygorom określonym przez przepisy prawa, w tym Prawa bankowego, a realizacja obowiązków nałożonych na banki przez ustawodawcę podlega kontroli Komisji Nadzoru Finansowego. Pozwany bank był zatem zobowiązany do zachowania określonych procedur, natomiast powodowie chcąc uniknąć ryzyka walutowego mogli zaciągnąć kredyt złotówkowy oparty o oprocentowanie WIBOR. Znacznie niższe oprocentowanie kredytów walutowych minimalizowało ryzyko zmiany kursu waluty. Powodowie w swojej argumentacji marginalizują też, umowa dopuszczała przewalutowanie kredytu w każdym czasie. Powodowie mieli zatem efektywne narzędzie pozwalające na wyeliminowanie tego ryzyka w przypadku dostrzeżenia wzrostu kursu franka szwajcarskiego. Z tego narzędzia powodowie jednak nie skorzystali.

W rezultacie należy stwierdzić, że powodowie nie wykazali, że zawarta przez strony umowa kredytu narusza w jakikolwiek sposób zasady uczciwości, lojalności lub słuszności kontraktowej, że prowadzi do rażącej dysproporcji świadczeń stron, a w konsekwencji, że jest sprzeczna z zasadami współżycia społecznego. Ryzyko walutowe jest immanentną cechą kredytów walutowych (w sytuacji osiągania dochodów w walucie polskiej), co jednak nie daje podstaw do uznania postanowień umownych odnoszących się do kredytu w walucie obcej za naruszających dobre obyczaje. Poniesienie ryzyka kursowego związanego z możliwością zmiennej wartości franka szwajcarskiego było rekompensowane przez zastosowanie niższej stopy procentowej.

Reasumując, brak jest podstaw do stwierdzenia nieważności umowy na podstawie art. 58 § 1 i 2 k.c. Umowa spełnia wymogi określone w art. 69 ustawy – Prawo bankowe w brzmieniu obowiązującym w dacie jej zawarcia, pozostając w zgodzie z naturą tego rodzaju umowy, jej konstrukcja nie narusza zasady swobody umów określonej w art. 353¹ k.c., zasady nominalizmu ani zasad współżycia społecznego.

Oceniając ważność umowy nie można też pominąć aneksu z dnia 7 września 2009 r., którym strony zmieniły rodzaj kredytu z indeksowanego do waluty CHF na kredyt walutowy w walucie CHF, zachowując saldo kredytu ustalone na dzień sporządzenia aneksu w wysokości 329.757,10 CHF (§ 1 ust. 2 aneksu). Od dnia wejścia w życie aneksu powodowie spłacają kredyt po kursie średnim NBP, a zatem z wyłączeniem kursu sprzedaży CHF banku. Aneks został zawarty z inicjatywy powodów, przy czym powodowie mieli możliwość wybrania sposobu spłaty kredytu. Oprócz rozwiązania, na które zdecydowali się powodowie mieli do wyboru jeszcze dwie opcje: spłatę kredytu indeksowanego w walucie indeksacji albo kredyt walutowy spłacany w walucie. Wbrew twierdzeniom powodów aneks stanowi ważną czynność prawną. Przepisy ustawy – Prawo bankowe jak również innych ustaw nie zakazują przewalutowania kredytu, a na możliwość

przewalutowania kredytu wskazywał wprost § 13 Regulaminu. Zgodnie zaś z art. 353¹ k.c., statuującym zasadę swobody umów, strony zawierające umowę mogą ułożyć stosunek prawny według swego uznania, byleby jego treść lub cel nie sprzeciwiały się właściwości (naturze) stosunku, ustawie ani zasadom współżycia społecznego. W każdym czasie mogą też dokonać jego zmiany. Zmiana waluty kredytu dokonana aneksem z dnia 7 września 2009 r. nie budzi wątpliwości Sądu co do zgodności z prawem i zasadami współżycia społecznego. Powodowie zawierając umowę kredytu zdecydowali się na indeksację kredytu kursem CHF. Od samego początku saldo kredytu powodów w księgach bankowych jest wyrażone we frankach szwajcarskich. Zmiana waluty kredytu na walutę indeksacji pozostaje zatem w związku

z pierwotnym stosunkiem zobowiązaniowym. Argumentacja powodów o niedopuszczalności zmiany waluty kredytu jako sprzecznej z art. 69 ustawy – Prawo bankowe jest chybiona. Jednocześnie należy wskazać, że Sąd nie podzielił argumentacji pozwanego, że zawarcie aneksu należy potraktować jako odnowienie w rozumieniu art. 506 k.c. istniejącego do tej pory zobowiązania. Z treści aneksu nie wynika bowiem, żeby jego zawarcie było dokonane w zamiarze umorzenia dotychczasowego zobowiązania wynikającego z umowy kredytu przez zaciągnięcie nowego. Celem jego zawarcia było uzyskanie przez powodów korzystniejszych zasad przeliczeń ich zobowiązań z umowy kredytu w odniesieniu do CHF i w konsekwencji płacenie niższych rat, a nie wygaszenie dotychczasowego zobowiązania. Skoro kredyt był indeksowany do waluty obcej, to już w momencie jego zawarcia powstało zobowiązanie powodów do zwrotu w walucie indeksacji równowartości kwoty wypłacanej w złotych polskich. Dlatego określenie w aneksie zmiany rodzaju kredytu w istocie taką zmianą nie było, skoro według treści umowy zobowiązanie powodów do zwrotu kredytu określone zostało w walucie obcej. Dlatego trzeba uznać, że celem zawarcia aneksu było jednoznaczne określenie sposobu ustalenia przez bank kursu waluty stosowanej do przeliczeń i ograniczenie spreadu walutowego, a nie umorzenie poprzedniego zobowiązania (podobnie SN w orz.

z 10.05.2019 r., I CSK 242/18 i Sąd Apelacyjny w Warszawie w orz. z 31.01.2019 r., I ACa 7/18. Portal Orzeczeń Sądu Apelacyjnego w Warszawie). Wniosek taki jest uzasadniony tym bardziej, jeśli weźmie się pod uwagę treść art. 506 § 2 zd. 1 k.c., zgodnie z którym w razie wątpliwości poczytuje się, że zmiana treści dotychczasowego zobowiązania nie stanowi odnowienia.

Zauważyć także należy, że rozliczanie umowy stron po kursie NBP nie stanowi klauzuli niedozwolonej w rozumieniu art. 385¹ k.c. Średni kurs NBP, choć nie jest kursem transakcyjnym, stanowi obiektywny miernik wartości i jest łatwo weryfikowalny. Brak jest zatem podstaw do przyjęcia, że rozliczanie stron po tym kursie, kształtuje prawa i obowiązki powodów w sposób sprzeczny z dobrymi obyczajami oraz rażąco narusza ich interesy jako konsumentów. Nie można też nie zauważyć, że kwestia rozliczenia kredytu po kursie średnim NBP była indywidualnie negocjowana. Powodowie nie musieli zawierać przedmiotowego aneksu do umowy.

Jednocześnie brak jest podstaw do przyjęcia, aby powodowie skutecznie uchylili się od skutków złożonego oświadczenia woli (art. 84 § 1 k.c.). Powodowie złożyli oświadczenie o uchyleniu się od skutków zawartej umowy pismem z dnia 31 października 2018 r., wskazując na wprowadzenie ich przez pozwanego w błąd co do całkowitego kosztu kredytu. Mając na względzie, że umowa została zawarta w dniu 27 czerwca 2007 r., a zgodnie z art. 88 § 2 k.c. uprawnienie do uchylenia się wygasa z upływem roku od wykrycia błędu, nie można nie zauważyć, że oświadczenie zostało złożone po terminie. Trudno bowiem sobie wyobrazić, by powodowie dopiero po 10 latach zorientowali się, że całkowity koszt kredytu jest inny niż przedstawiony im w umowie. Po pierwsze, na stosowanie przez bank spreadów zwrócono powodom uwagę najpóźniej w chwili zawierania umowy, wyjaśniając czym jest spread,

a także jaka była jego wysokość (vide oświadczenie o ryzykach z 27.06.2007 r.). Odnosząc się natomiast do rzeczywistej rocznej stopy oprocentowania kredytu, należy zauważyć, że

w umowie wyraźnie wskazano, że oprocentowanie kredytu jest zmienne i na dzień sporządzenia umowy wynosi 5,70% w skali roku, na które składa się suma obowiązującej stawki referencyjnej 3M LIBOR dla CHF (która na dzień sporządzenia umowy wynosi 2,20%) i stałej marży banku, która wynosi 3,50% (§ 5 ust. 1 umowy). Po ustanowieniu docelowego zabezpieczenia spłaty kredytu w postaci prawomocnego wpisu hipoteki ustalono, że marża banku zostanie obniżona o 1 punkt procentowy i będzie wynosiła 2,50% (§ 5 ust. 2 umowy). Pozostałe zasady zmiany oprocentowania (na podstawie, którego są wyliczane raty spłaty i bieżące saldo zadłużenia), w szczególności wynikające ze zmian

stawki referencyjnej, oraz odsetki karne określa § 8 Regulaminu. Całkowity koszt kredytu na dzień sporządzenia umowy został oznaczony na kwotę 260,67 zł, przy czym podana kwota nie uwzględniała ryzyka kursowego (§ 6 ust. 3 umowy). W § 6 ust. 5 umowy zastrzeżono również, że ostateczna wysokość całkowitego kosztu kredytu jest uzależniona od zmian poziomu oprocentowania kredytu w całym okresie kredytowania. W § 6 ust. 4 umowy rzeczywistą roczną stopę oprocentowania określono na 6,42%. Zawarta przez powodów umowa nie podlegała reżimowi ustawy o kredycie konsumenckim. Wyliczenie szacunkowego kosztu kredytu zostało dokonane na dzień zawarcia umowy. Określenie ostatecznego całkowitego kosztu kredytu nie było i nadal nie jest możliwe do określenia z uwagi na zmianę kursów waluty i zmienne oprocentowanie. W ocenie Sądu brak jest również podstaw do przyjęcia, by błąd powodów dotyczył treści czynności prawnej w rozumieniu art. 84 § 1 k.c. Art. 69 Prawa bankowego nie wymienia całkowitego kosztu kredytu i rzeczywistej rocznej stopy oprocentowania jako elementów umowy o kredyt, w tym przedmiotowo istotnych. Jak wskazuje Sąd Najwyższy w uchwale z dnia 18 listopada 1967 r. (sygn. akt. III CZP 59/67, Legalis nr 613292) błąd co do treści czynności prawnej oznacza błąd co do okoliczności wchodzących w skład treści tejże czynności. W istotnie zbieżnym kierunku podążyło orzecznictwo Sądu Najwyższego (por. wyrok Sądu Najwyższego z dnia 05.10.2012 r., sygn. akt: IV CSK 166/12, Monitor Prawa Bankowego 2013/1) dotyczące kwestii tzw. opcji walutowych, jak też wypowiedzi doktryny w tej materii (T. Czech, Błąd co do treści umowy opcji walutowej, Glosa 4/2013). Istotą powyższego stanowiska jest to, że błąd, aby uzasadniał skuteczność oświadczenia o uchyleniu się od skutków oświadczenia woli musi dotyczyć treści czynności prawnej. W prawie polskim odmiennie przedstawiają się przesłanki błędu prawnie relewantnego oraz przesłanki odpowiedzialności za naruszenie przedkontraktowych obowiązków informacyjnych. Przesłanek tych nie należy utożsamiać. Naruszenie obowiązków informacyjnych na etapie przedkontraktowym, co do zasady, rodzi odpowiedzialność odszkodowawczą (łac. culpa in contrahendo). Nie oznacza jednak automatycznie możliwości uchylenia się od skutków prawnych złożonego oświadczenia woli ze względu na błąd. Naruszenie obowiązków informacyjnych nie jest równoznaczne

z wystąpieniem błędu prawnie relewantnego (por.: T. Czech, op. cit, s. 70 i n.). W rezultacie Sąd Najwyższy przyjął, że naruszenie przez bank obowiązków informacyjnych dotyczących rozmiaru i rozkładu ryzyka związanego z daną transakcją nie może uzasadniać możliwości uchylenia się od skutków ze względu na błąd, gdyż wywołane takim naruszeniem błędne wyobrażenie o naturze danej transakcji nie wchodzi w zakres treści czynności prawnej w rozumieniu art. 84 k.c. Podobnie sytuacja wygląda w odniesieniu do ewentualnego naruszenia przez bank przedkontraktowych obowiązków informacyjnych dotyczących między innymi całkowitego kosztu kredytu i rzeczywistej rocznej stopy oprocentowania. Naruszenie takie może stanowić ewentualne źródło odpowiedzialności w ramach culpa in contrahendo, przy założeniu istnienia pozostałych przesłanek takiej odpowiedzialności, ale samo w sobie nie może stanowić podstawy do uchylenia się od skutków oświadczenia woli ze względu na błąd. Zauważyć również należy, że powołany przez powodów błąd nie jest istotny. W kwestii rozumienia przesłanki istotności błędu wypowiedział się Sąd Najwyższy w wyroku z dnia 13 grudnia 2012 r. (sygn. akt V CSK 25/12, Lex nr 1293974): „Warunkiem istotności błędu

w rozumieniu art. 84 § 2 k.c. jest niezgodne z rzeczywistością wyobrażenie o treści czynności prawnej, zarówno jej podstawy faktycznej lub prawnej, jak i każdego ich elementu, które było przyczyną złożenia oświadczenia woli, przy uwzględnieniu tego, że gdyby składający oświadczenie znał treść rzeczywistą, nie złożąby tego oświadczenia. Między błędem

a oświadczeniem woli powinien istnieć związek przyczynowy. Nie ma znaczenia, czy błąd odnosi się do faktów poprzedzających zawarcie stosunku prawnego, towarzyszących jego zawarciu, czy też jego skutków. O istotności błędu przesądzać muszą kryteria obiektywne, odnoszone do oceny rozsądnego człowieka, który znając prawdziwy stan rzeczy, nie złożąby oświadczenia woli tej treści, a jej podstawą powinien być całokształt okoliczności, w tym również rozważenie interesów stron stosunku prawnego.”

Odnosząc się natomiast do kwestii abuzywności wskazanych przez powodów postanowień: § 3 ust. 8 umowy, § 4 ust. 2 i ust. 4 umowy, § 11 ust. 7 Regulaminu, § 12 ust. 7 Regulaminu i § 13 ust. 6 Regulaminu, należy wskazać, że problematykę abuzywności postanowień umownych reguluje art. 385¹ § 1 k.c. Zgodnie z tym przepisem postanowienia umowy zawieranej z konsumentem nieuzgodnione indywidualnie nie wiążą go, jeżeli kształtują jego prawa i obowiązki w sposób sprzeczny z dobrymi obyczajami, rażąco naruszając jego interesy (niedozwolone postanowienia umowne).

Nie dotyczy to postanowień określających główne świadczenia stron, w tym cenę lub wynagrodzenie, jeżeli zostały sformułowane w sposób jednoznaczny.

Sąd przychylił się do poglądu, że dla rozstrzygnięcia sprawy nie mają decydującego znaczenia uprzednio wydane orzeczenia sądowe w innych sprawach, albowiem każdorazowo sąd jest obowiązany do dokonania całościowej oceny materiału dowodowego w celu ustalenia wiążącej strony treści stosunku prawnego. W szczególności nie można uprościć badania sprawy poprzez odwołanie się do prejudycjalnego waloru wyroków Sądu Ochrony Konkurencji i Konsumenta. Kontrola dokonywana w trybie przepisów art. 479³⁶-479⁴⁵ k.p.c. dotyczy nie analizy konkretnego stosunku zobowiązaniowego, lecz abstrakcyjnie rozumianej treści normatywnej wzorca umownego (niezależnie od tego nawet, czy znalazł on zastosowanie w następstwie zawarcia umowy). Kontrola abstrakcyjna polega zatem na kontroli wzorca jako takiego, w oderwaniu od konkretnej umowy, której wzorzec dotyczy (por. uchwałę Sądu Najwyższego z dnia 19 grudnia 2003 r. sygn. akt III CZP 95/03).

W tym kontekście istotne jest rozważenie zagadnienia rozszerzonej prawomocności wyroku uznającego postanowienie wzorca umowy za niedozwolone. Stosownie do obecnie dominującej linii orzeczniczej prawomocność, o której mowa była w art. 479⁴³ k.p.c., pod względem podmiotowym działa jednokierunkowo, tj. na rzecz wszystkich osób trzecich, ale wyłącznie przeciw pozwanemu przedsiębiorcy. Oznacza to, że wyrok od chwili wpisania uznanego niedozwolonego postanowienia wzorca umowy do rejestru prowadzonego przez Prezesa Urzędu Ochrony Konkurencji i Konsumenta działa na rzecz wszystkich (strony powodowej i wszystkich osób trzecich), ale tylko przeciwko konkretnemu pozwanemu przedsiębiorcy (tak uzasadniła uchwałę Sądu Najwyższego z dnia 20 listopada 2015 r. w sprawie sygn. akt III CZP 17/15). Regulacja dotycząca rozszerzonej prawomocności wyroku Sądu Ochrony Konkurencji i Konsumenta ma jednak to ograniczone znaczenie, że dotyczy wyłącznie postanowień będących przedmiotem kontroli abstrakcyjnej, tj. objętych wzorcami umownymi (ogólne warunki umów, regulaminy), nie dotyczy zaś postanowień umów zawartych indywidualnie pomiędzy stronami.

Tym samym konieczna jest całościowa kontrola, polegająca na badaniu wszystkich przesłanek abuzywności. Jest to sytuacja najwłaściwsza z punktu widzenia założeń procedury cywilnej, gdyż pozwala w oparciu o przeprowadzone postępowanie dowodowe w sposób wszechstronny i niezredukowany zrekonstruować wszystkie okoliczności istotne dla indywidualnego stosunku prawnego.

Z art. 385¹ § 1 k.c. wynika, że niedozwolonymi postanowieniami umownymi są klauzule umowne, które spełniają łącznie trzy przesłanki pozytywne: zostały zawarte w umowach z konsumentem, kształtują prawa i obowiązki konsumenta w sposób sprzeczny z dobrymi obyczajami oraz rażąco naruszają interesy konsumenta. Kontrola abuzywności postanowień umowy wyłączona jest jedynie w przypadku spełnienia jednej z dwóch przesłanek negatywnych, to jest: gdy postanowienie umowne zostało indywidualnie uzgodnione z konsumentem oraz postanowienie umowne określa główne świadczenia stron i jest sformułowane w sposób jednoznaczny.

Sąd nie miał podstaw by zakwestionować status powodów jako konsumentów w rozumieniu art. 22¹ k.c. W myśl art. 22¹ k.c. za konsumenta uważa się osobę fizyczną dokonującą czynności prawnej niezwiązanej bezpośrednio z jej działalnością gospodarczą lub zawodową. Art. 22¹ k.c. nie wyznacza cech osobowych podmiotu uważanego za konsumenta, takich jak wymagany zakres wiedzy i doświadczenia w obrocie, stopień rozsądku i krytycyzmu wobec otrzymywanych informacji handlowych. Określenie tych przymiotów następuje w toku stosowania przepisów o ochronie konsumentów. Na ogół przyjmowany jest wzorzec konsumenta rozważnego, świadomego i krytycznego, który jest w stanie prawidłowo rozumieć kierowane do niego informacje. Nie ma podstaw do przyznania konsumentowi tak uprzywilejowanej pozycji, w której byłby zwolniony z obowiązku przejawiania jakiegokolwiek staranności przy dokonywaniu oceny treści umowy, którą zamierza zawrzeć (por. wyrok SN

z 13.06.2012 r., II CSK 515/11 i z 17.04.2015 r., I CSK 216/14). W wyroku z dnia 26 stycznia 2016 r., I ACa 612/15, Sąd Apelacyjny w Warszawie stwierdził, że obecnie przyjmuje się, że konsument to nie jest osoba nieświadoma, którą należy zawsze chronić w kontaktach

z profesjonalistą jakim jest bank, lecz uznaje się model konsumenta, jako osoby dobrze poinformowanej, uważnej i działającej racjonalnie, a więc dbającej o własne interesy. Także w prawie wspólnotowym prezentuje się model konsumenta świadomego i krytycznego, aktywnie korzystającego ze skierowanych do niego informacji, a nie model konsumenta biernego i nieporadnego. Od konsumenta dbającego o własne interesy należy oczekiwać aktywności i dążenia do wyjaśnienia wszystkich wątpliwości czy niezrozumiałych kwestii, szczególnie w kontekście rangi umowy kredytu, która najczęściej stanowi najpoważniejsze zobowiązanie w ciągu życia konsumenta. Klient zawierający umowę

o kredyty hipoteczny opiewającą na znaczne sumy, których spłata jest rozłożona w czasie na kilkadziesiąt lat musi być uznawany za osobę, która przed zawarciem umowy rozważa plusy

i minusy wzięcia kredytu indeksowanego kursem waluty obcej, kształtowania się w różny sposób kursów walutowych w długim okresie czasu, czy zmiany różnych czynników finansowych na runku pieniężnym i kapitałowym mogącym mieć wpływ na wysokość jego świadczenia w przypadku wprowadzenia czynnika zmiennego.

Powyzsza konstatacja ma istotne znaczenie dla oceny zachowania powodów przy podejmowaniu decyzji o zaciągnięciu zobowiązania powiązanego z walutą obcą. Zauważyć bowiem należy, że powodowie zawarli umowę z M., który jako jeden z niewielu banków przed zawarciem umowy udzielał szerokiej informacji dotyczących ryzyka walutowego, wpływu zmiany kursu waluty na wysokość rat oraz salda kredytu, stosowania spreadu (wprost posługując się takim pojęciem i go definiując) i jego maksymalnej wysokości oraz wpływu na wysokość rat kredytowych, ryzyka zmiany procentowej. W oświadczeniu z dnia 27 czerwca 2007 r. powodowie potwierdzili, że zapoznali się z pojęciami: ryzyko walutowe – raty spłaty kredytu mogą zmieniać się (zarówno w dół jak i w górę) w zależności od wahań kursu waluty, w której został zaciągnięty kredyt oraz ryzyko stopy procentowej – raty spłaty kredytu mogą zmieniać się (zarówno w dół jak i w górę) w zależności od wahań rynkowych stóp procentowych. Przyznali, że są świadomi faktu, że uruchomienie kredytu

i spłata rat kredytowych następuje wg kursu kupna i sprzedaży waluty obcej, do której denominowany jest kredyt; akceptują, że w związku z tym miesięczne raty kredytu powiększone są o tzw. spread (różnicę między kursem kupna i sprzedaży walut); spread może być zmienny w zależności od warunków rynkowych i polityki banku, możliwe są odchylenia stosowanego przez (...) Bank S.A. kursu kupna i sprzedaży o odpowiednio do 5% od kursu rynkowego wymiany walut; bieżące kursy walut są zamieszczone na stronie internetowej (...)pl. Powodowie potwierdzili też, że są świadomi, że kursy mogą zmieniać się codziennie.

W oświadczeniu, które powodowie musieli podpisać, aby otrzymać kredyt, wprost wskazano, że ryzyko kursowe oznacza, że zarówno rata kredytu, jak i zadłużenie z tytułu zaciągniętego kredytu – przeliczone na PLN na dany dzień – podlega ciągłym wahaniom,

w zależności od aktualnego kursu waluty i, że rzeczywiste koszty obsługi długu mogą finalnie okazać się znacząco wyższe od wcześniej założonych.

Informacje zawarte w oświadczeniu zostały sformułowane prostym i zrozumiałym językiem i pozwalały powodom na podjęcie świadomej decyzji co do nabywanego produktu. Jak już wyżej wskazano stosowanie przez bank dwóch różnych kursów nie narusza istoty stosunku zobowiązaniowego, nie kształtuje praw i obowiązków konsumenta w sposób sprzeczny z dobrymi obyczajami i nie narusza rażąco interesów konsumenta. Stosowanie przez bank dwóch różnych kursów było związane z koniecznością pozyskania przez bank środków na finansowanie kredytów powiązanych z walutą obcą, co jest informacją powszechnie znaną. Argumentację powodów dotyczącą niedozwolonego charakteru postanowień umowy z uwagi na stosowanie spreadu należy uznać za chybioną.

Odnosząc się natomiast do drugiego zarzutu, a mianowicie dowolnego kształtowania przez pozwanego kursów walut, a tym samym swobodnego kształtowania wysokości zobowiązania powodów, należy zauważyć, że utrwalony w judykaturze pogląd

o abuzywności postanowień umowy kredytowej – denominowanej/indeksowanej, które pozwalają bankowi określać kursy walut, służące następnie do przeliczania kwoty kredytu

i należnych od kontrahenta rat, odnosi się wyłącznie do przypadków swobodnego i bez sprecyzowania przesłanek ustalania kursów. W ocenie Sądy sytuacja taka nie występuje

w niniejszej sprawie. Po pierwsze, w § 2 lit. m Regulaminu zdefiniowano Tabelę Kursów wskazując, że jest to tabela kursów kupna/sprzedaży walut (...) Banku S.A. obowiązująca

o godz. 9:30 w dniu, w którym następuje operacja. Po drugie, w oświadczeniu o ryzyku walutowym z dnia 27 czerwca 2007 r. stanowiącym integralną część umowy wskazano, że kurs kupna i sprzedaży ustalany jest jako kurs rynkowy powiększony o spread, którego wysokość nie może przekroczyć 5% i że wysokość spreadu zależy od warunków rynkowych

i polityki banku. Powodowie mieli zatem wiedzę w jaki sposób bank kształtuje kursy walut

i mogli to zweryfikować. Kursy rynkowe można bowiem sprawdzić w Internecie czy to na stronie NBP czy w serwisie informacyjnym T. R.. Powodowie mieli też wiedzę gdzie są zamieszczone bieżące kursy walut. Rację ma zatem pozwany twierdząc, że bank nie był nieograniczony w kształtowaniu kursów waluty. Jednocześnie powodowie nie sformułowali w sprawie żadnych zarzutów dotyczących tworzenia przez pozwanego bank kursów walut z naruszeniem wskazanych wyżej reguł. Powodowie mając zatem wiedzę jaki maksymalny spread może zastosować pozwany, oceniając sprawę rozsądnie, mogli podjąć świadomie decyzję co do zaciąganego zobowiązania. W okolicznościach sprawy Sąd nie podziela argumentacji powodów o abuzywnym charakterze postanowień umowy

i Regulaminu odnoszących się do tabel kursowych banku (§ 3 ust. 8 umowy i § 11 ust. 7 Regulaminu – przeliczenie kredytu w dniu uruchomienia na CHF po kursie kupna dewiz obowiązującym w banku w dniu uruchomienia; § 4 ust. 2 i ust. 4 umowy oraz § 12 ust. 7 Regulaminu – spłata rat kapitałowo-odsetkowych w PLN po kursie sprzedaży dewiz, obowiązującego w banku na podstawie obowiązującej w banku Tabeli Kursów z dnia spłaty, § 13 ust. 6 Regulaminu stosowanie kursu kupna waluty obcej z tabeli banku do przewalutowania kredytu z PLN na walutę obcą)

Oceniając zasadność żądań powodów nie można też pominąć aneksu z dnia 7 września 2009 r. Po pierwsze, od dnia jego wejścia w życie powodowie spłacają kredyt po kursie średnim NBP, a zatem z wyłączeniem kursu sprzedaży CHF banku. Po drugie, strony dokonując zmiany § 4 ust. 2 umowy same wyeliminowały postanowienie o spłacie raty kapitałowo-odsetkowej po kursie sprzedaży banku. Po trzecie, powodowie zawierając aneks uznali swój dług wobec banku, zgodnie określając saldo kredytu ustalone na dzień sporządzenia aneksu w wysokości 329.757,10 CHF. Zaakceptowali zatem wcześniejsze przeliczenia wypłaconych kwot kredytu w PLN na CHF.

Badając ważność umowy i jej poszczególnych postanowień nie można nie zauważyć, że powodowie zawarli kredyt indeksowany kursem CHF. Samo zastosowanie w umowie mechanizmu indeksacji do CHF nie jest abuzywne. Zastosowanie indeksacji było indywidualnie uzgodnione przez strony. Pozwany bank miał w swojej ofercie różne kredyty, w tym typowy kredyt złotowy oparty o WIBOR. Powodowie wybrali kredyt powiązany

z walutą obcą, by uzyskać niższe oprocentowanie. Także wybór CHF należał do powodów. Mogli wybrać inną walutę indeksacji. Pozwany wskazał, że umowa była indywidualnie negocjowana, a powodowie tego stwierdzenia nie obalili.

Zauważyć należy, że konstatacja pozwanego znajduje potwierdzenie w treści § 12 ust. 5 umowy, w którym wskazano, że umowa podlegała indywidualnym negocjacjom. Powodowie podpisali umowę bez zastrzeżeń, a w toku procesu tego postanowienia umowy nie kwestionowali. Niezależnie od powyższego nie ulega wątpliwości, że indywidualnie zostały uzgodnione: kwota kredytu, waluta kredytu (w 2007 r. w ofercie (...) Banku S.A. były zarówno kredyty złote

jak i indeksowane do walut obcych), indeksacja do CHF, okres spłaty kredytu, okres karencji, rodzaj rat kredytu, rodzaj oprocentowania (zastosowanie indeksacji do CHF pozwalało na przyjęcie stopy oprocentowania opartej na LIBOR, powodowie mogli wybrać PLN na WIBOR). Z pewnością powodowie nie negocjowali sposobu ustalania kursów przez bank, niemniej jednak mieli wiedzę w jaki sposób bank te kursy kształtuje. Nie negocjowali również stosowania dwóch kursów albowiem był to standard banku. Niemniej jednak te dwie ostatnie kwestie nie kształtują praw i obowiązków powodów w sposób sprzeczny z dobrymi obyczajami i nie naruszają rażąco ich interesów, o czym pisano wyżej. Zważywszy na powyższe, żądanie powodów ustalenia, że obowiązuje ich umowa kredytu złotowego z oprocentowaniem opartym o LIBOR, jest bezzasadne. Jeszcze raz należy podkreślić, że indeksacja kredytu

i zobowiązanie do spłaty kwoty kredytu przy zastosowaniu indeksacji kursem CHF były wynikiem uzgodnień między stronami i już chociażby z tego tytułu powodowie nie spełniają przesłanek, o jakich mowa w art. 385¹ k.c. Zastosowanie mechanizmu indeksacji pozwalało

w ówczesnych realiach rynkowych na zaoferowanie kredytobiorcy niższego oprocentowania kredytu niż w przypadku kredytów złotych. Dzięki oprocentowaniu opartemu na stopie LIBOR rata kredytowo-odsetkowa była znacznie niższa. W konsekwencji brak jest podstaw do przyjęcia, aby zastosowanie indeksacji kształtowało prawa i obowiązki powodów

w sposób sprzeczny z dobrymi obyczajami, rażąco naruszając ich interesy.

Z powyższych względów żądanie pozwu zarówno głównego jak i ewentualnego oddalono. Powodowie nie wykazali przesłanek nieważności umowy, a także roszczeń z art. 405 k.c., w myśl którego, kto bez podstawy prawnej uzyskał korzyść majątkową kosztem innej osoby, obowiązany jest do wydania korzyści w naturze, a gdyby to nie było możliwe, do zwrotu jej wartości. Zobowiązanie z tytułu bezpodstawnego wzbogacenia powstaje przy zaistnieniu trzech przesłanek. Po pierwsze, korzyść musi być uzyskana bez podstawy prawnej, co ma miejsce, gdy u jej podstaw nie leży ani czynność prawna, ani przepis ustawy, ani orzeczenie sądu lub decyzja administracyjna. Po drugie, korzyść musi mieć wartość majątkową, możliwą do określenia w pieniądzu. Po trzecie, korzyść musi być uzyskana kosztem innej osoby, co oznacza istnienie powiązania pomiędzy wzbogaceniem po jednej stronie, a zubożeniem po drugiej stronie. Szczególnym rodzajem bezpodstawnego wzbogacenia jest tzw. świadczenie nienależne, o którym mowa w art. 410 k.c. Świadczenie jest nienależne w sytuacjach określonych w art. 410 § 2 k.c., w tym również w przypadku, gdy spełniający świadczenie nie był w ogóle zobowiązany lub nie był zobowiązany względem osoby, której świadczył. Sytuacje kwalifikowane jako świadczenie nienależne zakładają uzyskanie korzyści majątkowej w następstwie świadczenia, czyli zachowania zmierzającego do wykonania zobowiązania. W niniejszej sprawie pobranie przez pozwanego środków pochodzących z rat kredytowych spłacanych przez kredytobiorców miało – wbrew twierdzeniom strony powodowej – podstawę prawną w ważnie zawartej umowie. Dlatego powództwo o zapłatę oparte na twierdzeniu o bezpodstawnym wzbogaceniu pozwanego

w związku z wykonaniem nieważnej umowy nie mogło być uwzględnione.

O kosztach procesu orzeczono na podstawie art. 98 k.p.c. Mając na uwadze zasadę odpowiedzialności za wynik procesu, Sąd zasądził od powodów na rzecz pozwanego zwrot kosztów zastępstwa procesowego ustalonego na podstawie zastosowanego § 2 pkt 7 rozporządzenia Ministra Sprawiedliwości z dnia 22 października 2015 r. w sprawie opłat za czynności radców prawnych (Dz. U. z 2018 r. poz. 265) oraz opłatę skarbową od pełnomocnictwa w kwocie 17 zł.

Z uwagi na to, że ostatecznie Sąd nie skorzystał z opinii biegłego, którego tezę dowodową sformułował wedle własnej oceny prawnej łączącego strony stosunku zobowiązaniowego, Sąd przejął na rachunek Skarbu Państwa koszty tej opinii.

W konsekwencji nakazał zwrócić R. Z. i M. Z. oraz (...) Bank Spółka Akcyjna z siedzibą w W. ze Skarbu Państwa – Sądowi Okręgowemu w Warszawie kwotę po 1.500 zł tytułem uiszczonej zaliczki na poczet kosztów wynagrodzenia biegłego.